ที่ ปน ๐๐๒๓.๓/ว ๑๗๕๙

ศาลากลางจังหวัดปัตตานี
ถนนเดชา ปน ๙๔๐๐๐

๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๔

เรื่อง แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.๒๕๖๔ - ๒๕๗๐

เรียน นายอำเภอทุกอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี นายกเทศมนตรีเมืองปัตตานี และนายกเทศมนตรีเมืองตะลุบัน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๘๑๖.๔/ว ๔๘๒๓ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบฟอร์มแผนปฏิบัติการตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบฟอร์มข้อมูลแผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแจ้งว่าได้รับแจ้งจากกระทรวงมหาดไทยว่า คณะรัฐมนตรีได้มีการประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๔ ลงมติเห็นชอบ (ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของหน่วยงานมาปรับเพิ่มเติมให้แผนมีความสมบูรณ์ครบถ้วน จึงขอให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานในกำกับ ดูแล ซึ่งมีภารกิจเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย จัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ และปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการดังกล่าว โดยให้จัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ ใน ๒ ระยะ คือ ระยะปี พ.ศ.๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ และ พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ พร้อมทั้งจัดทำข้อมูลแผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ โดยไม่ถือเป็นการจัดทำคำของบประมาณประจำปี และไม่มีผลผูกพันต่อการตั้งงบประมาณของหน่วยงาน

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการตามภารกิจที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ และ พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ และปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการดังกล่าว ทั้งนี้ ให้จัดส่งสำเนาแผนปฏิบัติการดังกล่าวให้จังหวัดปัตตานี ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป สำหรับอำเภอขอให้แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยดำเนินการด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยตรี
(ตระกูล โทธรรม)
รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี
กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น
โทร.๐-๗๓๓๓๔-๙๕๑๙ ต่อ ๑๐๕
โทรสาร ๐-๗๓๓๓-๖๕๘๑

กรม 8.5ฯ

☐ ส.บพท.
☐ กง.บถ.
☑ กง.สส.
☐ กง.กม.
☐ กง.กง.

ที่ มท ๐๘๑๖.๔/ว ๔๙๒๓

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๔

เรื่อง แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ ศธ ๐๓๑๑/ว ๒๕๑๗ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้มีการประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๔ ลงมติเห็นชอบ (ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของหน่วยงานมาปรับเพิ่มเติมให้แผนมีความสมบูรณ์ครบถ้วน จึงขอให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานในกำกับ ดูแล ซึ่งมีภารกิจเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย จัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ และปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการดังกล่าว โดยให้จัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ ใน ๒ ระยะ คือ ระยะปี พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ และ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ พร้อมทั้งจัดทำข้อมูลแผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ โดยไม่ถือเป็นการจัดทำคำของบประมาณประจำปี และไม่มีผลผูกพันต่อการตั้งงบประมาณของหน่วยงาน รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นว่า ตามความในมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติให้ เมื่อได้มีการประกาศแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการตามภารกิจที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย จัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยและปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว ในการนี้ จึงขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนปฏิบัติการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ และ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ โดยสามารถดาวน์โหลดเอกสาร ได้ตาม QR Code ที่ปรากฏท้ายหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรัตน์ พงษ์สิทธิถาวร)
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ และสิ่งที่ส่งมาด้วย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น
โทร ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๒๑ – ๓ ต่อ ๔๑๓ – ๔๑๖
โทรสาร ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๒๑ – ๓ ต่อ ๔๑๘

แผนปฏิบัติการตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐

ประจำปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕

ของ (ส่วนราชการ .....)

ยุทธศาสตร์ที่ ..... : .....

เป้าประสงค์ที่ ..... : .....

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	งบประมาณ (บาท)	ปี ๒๕๖๔				ปี ๒๕๖๕				หน่วยงานที่รับผิดชอบ
					๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	
๑.													
๒.													
๓.													
๔.													

แผนปฏิบัติการตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐

ประจำปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

ของ (ส่วนราชการ .....)

ยุทธศาสตร์ที่ ..... : .....

เป้าประสงค์ที่ ..... : .....

กลยุทธ์	แผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	งบประมาณ (บาท)	ปี																				หน่วยงานที่รับผิดชอบ
					๒๕๖๖				๒๕๖๗				๒๕๖๘				๒๕๖๙				๒๕๗๐				
					๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	
๑.																									
๒.																									
๓.																									
๔.																									

แบบฟอร์ม

ข้อมูลแผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ของ (ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐

1. **ชื่อแผนงาน/โครงการ**.....
   ๑.๑ หน่วยงานรับผิดชอบ (ระดับกรม).....
   ๑.๒ ผู้ติดต่อประสานงาน.....
   ชื่อ-นามสกุล..... ตำแหน่ง.....
   สังกัด.....
   โทรศัพท์.....โทรศัพท์เคลื่อนที่.....
   โทรสาร.....อีเมล.....
2. **ความสอดคล้องกับ (ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐**
   ยุทธศาสตร์ที่.....
   เป้าประสงค์ที่.....
3. ความเป็นมาของแผนงาน/โครงการ **โดยย่อ**.....
4. วัตถุประสงค์ของแผนงาน/โครงการ.....
5. เป้าหมายของแผนงาน/โครงการ.....
6. ผลผลิตของแผนงาน/โครงการ .....
   ผลลัพท์ของแผนงาน/โครงการ .....
   ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ .....
7. กิจกรรมที่ดำเนินการ (โปรดระบุกิจกรรมเป็นรายไตรมาส).....

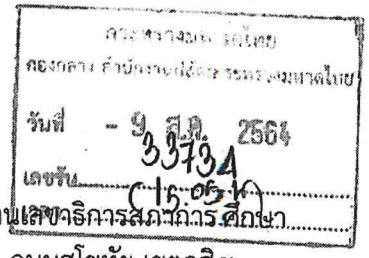
	ไตรมาสที่ ๑	ไตรมาสที่ ๒	ไตรมาสที่ ๓	ไตรมาสที่ ๔
กิจกรรม.....				
กิจกรรม.....				

8. ระยะเวลาดำเนินโครงการ.....ปี (ตั้งแต่เดือน..... พ.ศ.....ถึง เดือน .....พ.ศ.....)
9. วงเงินแผนงาน/โครงการ
   ☐ ปีงบประมาณ ๒๕๖๔.....บาท
   ☐ ปีงบประมาณ ๒๕๖๕.....บาท
   ☐ ปีงบประมาณ ๒๕๖๖.....บาท
   ☐ ปีงบประมาณ ๒๕๖๗.....บาท
   ☐ ปีงบประมาณ ๒๕๖๘.....บาท
   ☐ ปีงบประมาณ ๒๕๖๙.....บาท
   ☐ ปีงบประมาณ ๒๕๗๐.....บาท
10. แหล่งที่มาของงบประมาณ.....
11. ลักษณะโครงการ ☐ โครงการต่อเนื่อง ☐ โครงการใหม่

หมายเหตุ : ๑. กรุณากรอกข้อมูล ประมาณไม่เกิน ๑-๒ หน้ากระดาษ A ๔ ต่อหนึ่งแผนงาน/โครงการ

๒. ยุทธศาสตร์ของ (ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐
ประกอบด้วย ๗ ยุทธศาสตร์

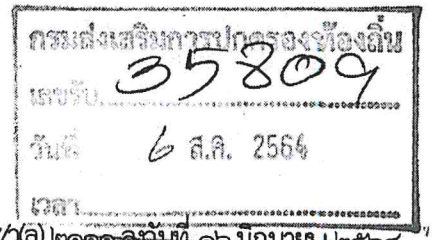

ที่ ศธ ๐๓๑๑/ว ๒๕๑๗

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
๙๙/๒๐ ถนนสุโขทัย เขตดุสิต
กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

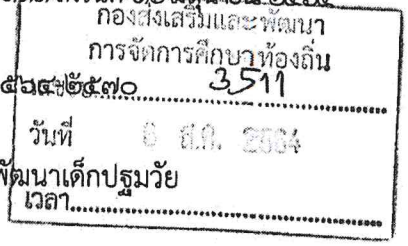
๕ สิงหาคม ๒๕๖๔

เรื่อง แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๒๑๑ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๔
๒. แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐
๓. แบบฟอร์มแผนปฏิบัติการตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐
(ระยะปี พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕ และ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
๔. แบบฟอร์มข้อมูลแผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย
พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐

ตามที่ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำนโยบายระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อให้หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้นำไปปฏิบัติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ จึงได้เสนอ (ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ ต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีการประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๔ ลงมติเห็นชอบ (ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ และให้กระทรวงศึกษาธิการรับความเห็นของหน่วยงานไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑) ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของหน่วยงานต่างๆ มาปรับเพิ่มเติมให้แผนมีความครบถ้วนสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว ความละเอียดดังทราบนั้น

ในการนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เห็นควรแจ้งกระทรวง/กรม/สำนักงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบ ทั้งในส่วนของหน่วยงานรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการตามภารกิจที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย และขอความอนุเคราะห์ท่านจัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒) และปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว ตามความในมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สำนักงานฯ จึงได้จัดทำแบบฟอร์มแผนปฏิบัติการตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยงาน ทั้งนี้ ขอให้หน่วยงานท่านจัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ ใน ๒ ระยะ คือ ระยะปี พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕ และ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๓) และจัดทำข้อมูลแผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๔) โดยไม่ถือเป็นการจัดทำคำของบประมาณประจำปี และไม่มีผลผูกพันต่อการตั้งงบประมาณของหน่วยงานแต่อย่างใด

/จึงเรียนมา . . .

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ทั้งนี้ โปรดจัดส่งแผนปฏิบัติการตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ (ระยะปี พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕ และ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ของหน่วยงานท่านให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา **ภายในวันอังคารที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๔** ทาง e-mail: earlych.oec@gmail.com และหากมีข้อสงสัยหรือต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นางพัชราพรรณ กฤษฎาจินดารุ่ง ทางโทรศัพท์หมายเลข ๐๘๑-๘๒๑ ๗๖๖๗ หรือ นางสาวศนิชา ภาวโน ทางโทรศัพท์หมายเลข ๐๙๘-๖๖๙ ๓๕๓๖ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายอำนาจ วิชยานุวัติ)
เลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย
โทร. ๐ ๒๖๖๘ ๗๑๑๐-๒๓ ต่อ ๒๔๖๒, ๒๔๔๒
โทรสาร ๐ ๒๒๔๑ ๕๑๕๒
e-mail: earlych.oec@gmail.com

(ร่าง)

แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐

คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

คำนำ

แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาโครงสร้างการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศด้วยการบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายหลักให้เด็กปฐมวัยซึ่งเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดของกระบวนการพัฒนาเด็กให้เป็นเด็ก “เก่ง ดี มีสุข” มีพัฒนาการทุกด้านแบบองค์รวมซึ่งเป็นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๑ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และประเด็นที่ ๑๒ การพัฒนาการเรียนรู้ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา รวมทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้เด็กทุกคนมีพัฒนาการรอบด้านตามวัยอย่างมีคุณภาพ และได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ กอปรกับภารกิจการดำเนินงานเดิมของคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ และภารกิจปัจจุบันของคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ และมีสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นฝ่ายเลขานุการฯ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างต่อเนื่อง คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยและกำหนดองค์ประกอบคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง ในคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำนโยบายและยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย จำเป็นต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งกระทรวง/หน่วยงานของรัฐ รวมถึงภาคเอกชน ที่ร่วมจัดการศึกษาและดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ๔ กระทรวงหลักภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ การบูรณาการความร่วมมือการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มเด็กปฐมวัยและผู้สูงอายุ) ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อร่วมผลักดันในระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าประสงค์ของแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ ที่กำหนดให้ “เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน อย่างมีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัยและต่อเนื่อง และสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพ การศึกษา และสวัสดิการสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน”

แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ ฉบับนี้ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ทั้งสิ้น ๗ ยุทธศาสตร์ และแต่ละยุทธศาสตร์มีสาระสำคัญประกอบด้วย เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดรายเป้าประสงค์ มาตรการ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อเป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ยังมีกลไกการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ เพื่อให้การดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลภายใต้กรอบการบูรณาการความร่วมมือดังที่กล่าวมา อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยเพื่อส่งต่อให้เป็นพลเมืองคุณภาพของประเทศไทยในอนาคตต่อไป

(ศาสตราจารย์กิตติคุณวิษณุ เครืองาม)
ประธานกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

บทสรุปผู้บริหาร

ความเป็นมา

ช่วงอายุในการพัฒนามนุษย์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืนสูงสุด คือ ช่วงปฐมวัย ที่เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ ซึ่งเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดในชีวิต และเป็นช่วงวัยที่เด็กมีความกระตือรือร้นและมีความสามารถในการเรียนรู้ทุกสิ่ง หากเด็กไม่ได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาอย่างถูกต้องเหมาะสมในช่วงปฐมวัย โอกาสทองของการพัฒนาก็จะไม่หวนกลับมาอีก ความสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัยตั้งแต่ในครรภ์มารดาไม่ใช่เพียงวาระแห่งชาติอีกต่อไป แต่เป็นวาระการพัฒนาของโลก ดังปรากฏในคำรับรองปฏิญญาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals : MDGs) ซึ่งที่ประชุมสุดยอดสหัสวรรษของสหประชาชาติซึ่งประกอบด้วยผู้นำประเทศต่าง ๆ ๑๘๙ ประเทศ ได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา โดยหนึ่งในเป้าหมายสำคัญด้านเด็กปฐมวัย คือ การลดอัตราการตายของเด็กและการพัฒนาสุขภาพของสตรีมีครรภ์

การพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทย เป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญมาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ให้ผลของการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดต่อการสร้างรากฐานของชีวิต ที่ผ่านมามีการดำเนินงานเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันหลายภาคส่วน เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มต้นตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดา จนถึงอายุ ๖ ปีบริบูรณ์ หรือก่อนเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จึงมีหลายหน่วยงานที่จัดบริการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชน โดยในส่วนของภาครัฐมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลัก

นอกจากนี้ยังมีกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านเด็กปฐมวัย ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ รวมถึงกฎหมายสำคัญด้านเด็กปฐมวัยฉบับปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเครื่องกำกับให้การดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยของประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตามแม้รัฐบาลพยายามระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีอีกหลายปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยดำเนินการได้ไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังปรากฏในผลสำรวจต่าง ๆ เช่น โครงการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ (Multiple Indicator Cluster Survey : MICS) ที่ดำเนินการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับองค์การยูนิเซฟประเทศไทย การสำรวจของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้ข้อมูลสอดคล้องกันหลายประการ เช่น ปัญหาด้านพัฒนาการ ภาวะทุพโภชนาการ ทั้งในส่วนของภาวะโภชนาการขาด (ปัญหาส่วนสูงไม่สมส่วนตามเกณฑ์) และภาวะน้ำหนักเกิน (อ้วน) รวมถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการปฐมวัย และคุณภาพการจัดบริการ พ่อแม่ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะการดูแลเลี้ยงดูที่ถูกต้องตามวัย นอกจากนั้นยังขาดการเตรียมความพร้อมระหว่างรอยเชื่อมต่อปฐมวัยไปยังระดับประถมศึกษา ปัญหากลุ่มเด็กไร้สัญชาติ ชนกลุ่มน้อย ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวไม่สามารถลดหรือทำให้หมดลงไปได้ เนื่องจากขาดระบบที่จะทำให้เกิดการดำเนินการได้ เช่น ระบบการสำรวจคัดกรองวินิจฉัยศักยภาพของเด็กปฐมวัย ทำให้การพัฒนาแบบองค์รวมและเน้นการดูแลเด็กแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันเป็นไปได้ยาก รวมทั้งระบบการดำเนินงานทางกฎหมายที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปได้จริง รวมถึงการขาดการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบ เป็นต้น ทั้งนี้ สิ่งที่รัฐบาลรณรงค์และเกิดรูปธรรมในทางปฏิบัติก็มีหลายประการ

เช่นกัน เช่น การให้เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด การได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การเฝ้าระวังโรคขาดสารไอโอดีน เป็นต้น

ด้วยเหตุดังกล่าว คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยและกำหนดองค์ประกอบคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง ในคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงจัดทำ (ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ เพื่อกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีความเชื่อมโยงกับทุกกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ในลักษณะของการบูรณาการ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานสำหรับหน่วยงานทุกระดับทั้งในระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติ ลดความซ้ำซ้อน และสนองต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ ที่กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย... รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

(ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐

(ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ ประกอบด้วย นโยบาย วิสัยทัศน์ ปรัชญา เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และมาตรการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

นโยบายด้านเด็กปฐมวัย ๓ ประการ ได้แก่

๑. เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน อย่างมีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัยและต่อเนื่อง

๒. การพัฒนาเด็กตามข้อ ๑ ต้องจัดให้เป็นระบบและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยบูรณาการชัดเจนระหว่างหน่วยงานราชการ และที่ไม่ใช่ราชการ ระหว่างวิชาชีพที่สัมพันธ์กับการพัฒนาเด็กปฐมวัย และระหว่างระดับต่าง ๆ ของการบริหารราชการแผ่นดินจากระดับชาติ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

๓. รัฐและทุกภาคส่วนต้องร่วมกันระดมทรัพยากรให้เพียงพอแก่การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายข้อ ๑

วิสัยทัศน์

“เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพ เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมืองคุณภาพ”

ปรัชญา

เด็กปฐมวัยทุกคนมีความสร้างสรรค์ จินตนาการ และเอกลักษณ์ มีความสามารถในการเรียนรู้ทุกสิ่งกระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีจิตที่ซึมซับสิ่งที่เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ดังนั้น เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการดูแล พัฒนา และเรียนรู้อย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย อย่างมีคุณภาพ และเท่าเทียม ตามศักยภาพ ตามวัย และต่อเนื่อง บนพื้นฐานของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีที่สุดสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพและความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล โดยคำนึงถึงความสุข ความเป็นอยู่ที่ดี การคุ้มครองสิทธิ และความต้องการพื้นฐานของเด็กปฐมวัย รวมทั้งการปฏิบัติต่อเด็กทุกคนโดยยึดหลักศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การมีส่วนร่วม การเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และการกระทำทั้งปวงเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

เป้าประสงค์

เด็กปฐมวัยทุกคน ซึ่งหมายถึงเด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทย รวมถึงเด็กที่เป็นลูกแรงงานต่างชาติ และเด็กที่ไม่ได้มาจากครอบครัวไทย ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ต้องได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน อย่างมีคุณภาพตามศักยภาพ ตามวัย และต่อเนื่อง และสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพ การศึกษา และสวัสดิการสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน

เพื่อให้นโยบายด้านเด็กปฐมวัยดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงกำหนดให้มี**ยุทธศาสตร์**เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งสิ้น ๗ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดและการให้บริการแก่เด็กปฐมวัย

เป้าประสงค์

๑. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์และหลังคลอดอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียม

๒. เด็กปฐมวัยได้รับการดูแล พัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านสุขภาวะ การศึกษา และสวัสดิการสังคม เพื่อให้มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย

๓. เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยเพื่อหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาสเพื่อให้สามารถรับบริการด้านต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพ และความพร้อมของระบบเครื่องมือ บุคลากร เพื่อสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยในการหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส

มาตรการ

๑. ให้มีการพัฒนาระบบการดูแลและให้ความรู้แก่ทั้งพ่อและแม่ของทารกในครรภ์ อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

๒. ส่งเสริมให้หญิงตั้งครรภ์และหลังคลอดทุกคนได้รับบริการทางสาธารณสุขและสวัสดิการสังคมที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม รวมไปถึงหญิงตั้งครรภ์ที่ไม่มีบัตรประชาชน และอยู่ในพื้นที่ห่างไกล

๓. สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ภาคประชาชน และสถาบันครอบครัว ในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา

๔. พัฒนาระบบการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อให้ได้รับบริการด้านสุขภาวะ การศึกษา และสวัสดิการสังคม ที่มีประสิทธิภาพ

๕. จัดให้มีระบบการสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยเพื่อหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส และระบบส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ

๖. พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความสามารถในการคัดกรองและวินิจฉัยเพื่อหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส

๗. สร้างความพร้อมเรื่องเครื่องมือสำหรับสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยในการหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาสอย่างรอบด้าน

๘. พัฒนาระบบในการเฝ้าระวัง ช่วยเหลือ ฟื้นฟูและส่งต่อเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษเพื่อรับบริการด้านสาธารณสุขและการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

๙. ทุกกระทรวงดำเนินงานร่วมกันในการสำรวจ คัดกรองเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

เป้าประสงค์

๑. พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวมีทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills)

๒. พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวมีการดูแล พัฒนา และคุ้มครองสิทธิเด็ก

๓. หญิงวัยเจริญพันธุ์และครอบครัวได้รับความรู้และการเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์

มาตรการ

๑. สร้างชุดอบรม/สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว

๒. ระดมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการสนับสนุนการจัดทำหลักสูตร/สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ให้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว

๓. พัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว

๔. พัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส ในการดูแลเด็กปฐมวัยให้มีการพัฒนาอย่างรอบด้าน เต็มตามศักยภาพ โดยมีการสนับสนุนงบประมาณ/ทรัพยากรอย่างเหมาะสม

๕. มีกลไกสนับสนุนการดำเนินงานของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวในการดูแล ปกป้องสิทธิและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้านและมีประสิทธิภาพ

๖. จัดหรือสนับสนุนให้มีบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กทารกวัยเตาะแตะในชุมชน/สถานประกอบการสำหรับช่วงกลางวันที่พ่อแม่ ผู้ปกครองทำงานและสนับสนุนความร่วมมือกับภาคเอกชน/ภาคประชาชนในการจัดบริการรับเลี้ยง พัฒนาและอบรมเลี้ยงดูเด็กในสถานที่ทำงานอย่างเหมาะสม

๗. มีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนสื่อมวลชนหรือองค์กรเอกชนที่ช่วยพัฒนาเด็กหรือสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว ปกป้องและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน

๘. สร้างและพัฒนาชุดอบรม/สื่อการเรียนรู้เพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ของหญิงวัยเจริญพันธุ์ และเยาวชนวัยเจริญพันธุ์

๙. ส่งเสริมและสนับสนุนให้หญิงวัยเจริญพันธุ์มีความรู้ความเข้าใจและได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ รวมไปถึงเยาวชนวัยเจริญพันธุ์

๑๐. พัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือกับครอบครัวที่อยู่ในภาวะฉุกเฉิน

๑๑. ขับเคลื่อนพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เป้าประสงค์

๑. ระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้รับการปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

๒. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

๓. บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนาศักยภาพและสนับสนุนให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการ

๑. มีการบูรณาการระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับบริการด้านสาธารณสุขและการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

๒. สนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๓. จัดให้มีระบบการส่งเสริมพัฒนาการและระบบส่งต่อที่เหมาะสมตั้งแต่ก่อนระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๔. ส่งเสริม และสนับสนุน ทรัพยากรให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งอย่างเพียงพอ

๕. มีการบูรณาการการดูแล กำกับติดตามการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการดูแลเด็กปฐมวัย

๗. สร้างระบบพัฒนาสมรรถนะบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย

๘. จัดอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย

๙. มีการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นรูปธรรม

๑๐. สร้างระบบให้คำปรึกษาแนะนำ (coaching) และระบบพี่เลี้ยง (mentoring) ให้แก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย

๑๑. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณของความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยตามหลักการและปรัชญาของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาระบบและกลไกการบูรณาการสารสนเทศด้านเด็กปฐมวัย และการนำไปใช้ประโยชน์

เป้าประสงค์

๑. การพัฒนาและบูรณาการระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการ การดำเนินการ การติดตามประเมินผลให้มีความถูกต้อง ครอบคลุม และเป็นปัจจุบัน โดยเชื่อมโยงข้อมูลตั้งแต่แรกเกิด

๒. การนำระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศที่พัฒนาแล้วไปใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการ

๑. วิเคราะห์ และออกแบบโครงสร้างฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยที่สำคัญซึ่งมาจากการบูรณาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน โดยคำนึงถึงการบูรณาการและส่งต่อข้อมูลของเด็กในช่วงรอยต่อการพัฒนาช่วงต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลเด็กตกหล่นหรือเด็กที่อยู่ในระบบทางเลือกอื่น ๆ

๒. กำหนดแนวทางในการบูรณาการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัย และการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. สนับสนุนงบประมาณในการบูรณาการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัย

๔. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยไปใช้ในการวางแผน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

๕. สนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงและนำระบบฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การจัดทำและปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยและการดำเนินการตามกฎหมาย

เป้าประสงค์

๑. ให้มีกฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับประโยชน์ตามสิทธิขั้นพื้นฐาน และได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด

๒. ระบบและกลไกในการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการทางกฎหมายที่เอื้อให้หน่วยงานและองค์กรเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน

มาตรการ

๑. รวบรวม จัดทำ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อน และให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ และมาตรฐานสากล

๒. ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดทำและปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับประโยชน์ตามสิทธิของเด็กปฐมวัย ทางด้านสุขภาวะ และการศึกษา

๓. ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ควรเอื้อต่อการเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการขยายสิทธิการลา การส่งเสริมให้มีระบบการทำงานที่ยืดหยุ่น การทำงานจากที่บ้าน (work from home)

๔. จัดทำระบบและกลไกในการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็กปฐมวัยตามกฎหมาย

๕. ผลักดันให้มีหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียน ไกล่เกลี่ย และดำเนินการทางคดีเพื่อพิทักษ์สิทธิ์ของเด็กปฐมวัย

๖. ผลักดันให้มีคณะกรรมการไกล่เกลี่ย ประกอบด้วย ๓ ฝ่าย ได้แก่ คู่กรณี กรรมการ และคนกลาง

๗. จัดทำแผนการผลิต พัฒนา และกำหนดอัตรากำลังของบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อรองรับการดำเนินงานทางด้านกฎหมาย

๘. สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนทั่วไปถึงหน้าที่ในการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็กปฐมวัยตามกฎหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การวิจัยพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้

เป้าประสงค์

๑. การพัฒนาองค์ความรู้ การวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

๒. ระบบการจัดการความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนางานและสมรรถนะของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

๓. การเผยแพร่องค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมผ่านเครือข่ายสื่อสาธารณะ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรการ

๑. วิเคราะห์ สังเคราะห์งานวิจัย จากงานวิจัยที่มีคุณค่าและสอดคล้องกับการทำงานของทุกยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในมิติต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ

๒. วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดลำดับความสำคัญองค์ความรู้ที่จำเป็นเพื่อสื่อสารสู่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องผ่านสื่อสาธารณะ

๓. ส่งเสริมให้มีการสร้างและต่อยอดองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ

๔. ให้การสนับสนุนองค์กรที่พัฒนาองค์ความรู้ การวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเร่งด่วน

๕. สร้างมาตรการสนับสนุนองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๖. มีการพัฒนาระบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของภาครัฐและเอกชน ทั้งภายในและต่างประเทศ

๗. สร้างกลไกการบูรณาการองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำเป็นคลังความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ

๘. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยนำองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยไปใช้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๙. พัฒนาระบบการจัดการความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ

๑๐. สนับสนุนให้เกิดประชาคมการเรียนรู้ของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยในทุกพื้นที่ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และพัฒนาสมรรถนะในการทำงานอย่างต่อเนื่อง

๑๑. ส่งเสริมให้มีการค้นหาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีวิธีปฏิบัติดีเด่น (Best Practices) เพื่อสร้างสรรค์พัฒนางานในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสาธารณสุข การศึกษา สังคม

๑๒. ส่งเสริมให้มีการเทียบเคียง (Benchmarking) กับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอื่นที่มีวิธีปฏิบัติดีเด่น (Best Practices) เพื่อให้เกิดการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่องสร้างประชาคมการเรียนรู้ในระดับพื้นที่และระดับชาติทั้งในรูปแบบออนไลน์ และการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

๑๓. สร้างระบบการเผยแพร่ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างภาคี ทั้งภาครัฐและเอกชน

๑๔. ผลักดันให้สื่อสารมวลชนเข้ามามีบทบาทเชิงรุกในการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านเด็กปฐมวัยสู่สาธารณชนในหลากหลายรูปแบบ

๑๕. มีมาตรการส่งเสริมให้มีการเผยแพร่องค์ความรู้สู่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องในทุกช่องทาง

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การบริหารจัดการ การสร้างกลไกการประสานการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล

เป้าประสงค์

๑. การบูรณาการการบริหารจัดการการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ระบบการประสานงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกระดับ

๓. การติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔. แผนงบประมาณ และแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรการ

๑. พัฒนาระบบการบริหารจัดการการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. สร้างกลไกการประสานงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

๓. ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายในระดับจังหวัดและระดับอำเภอเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๔. กำหนดแนวทางการติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๕. สร้างระบบติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖. กำหนดแนวทางการจัดสรรและแสวงหาทรัพยากรเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ชัดเจน

๗. สร้างกลไกการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ในส่วนแนวทางการขับเคลื่อนและการติดตามประเมินผล ประกอบด้วย ๑) การสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย วิสัยทัศน์ ปรัชญา เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และมาตรการของแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการจัดประชุมสร้างความเข้าใจ หรือ การประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อออนไลน์ เป็นต้น ๒) การบูรณาการระหว่างแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ กับแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีรายละเอียดระดับโครงการ งบประมาณรายปี โดยการร่วมมือจากหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน ๓) การผลักดันให้มีงบประมาณเชิงบูรณาการด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดประชุมหารือกับหน่วยงานส่วนกลาง เช่น สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนววิธีการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ ๔) สร้างกลไกการประสานงานร่วมกันระหว่าง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับองค์กรระหว่างประเทศ ความร่วมมือภาครัฐ – ภาคเอกชน (PPP) องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) เช่น องค์การยูนิเซฟ องค์การยูเนสโก กลุ่มประเทศอาเซียน สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO) เพื่อช่วยสนับสนุน ติดตามและประเมินผลการทำงานตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ ๕) การกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ หน่วยงานระดับนโยบาย (Regulator) หน่วยงานปฏิบัติ (Operator) และหน่วยงานสนับสนุน (Supporter) ๖) การติดตามและประเมินผลด้วยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งส่วนกลางและระดับพื้นที่ การกำหนดให้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี รวมทั้งการติดตามและประเมินผลในการนำแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ สู่การปฏิบัติในทุกระดับ ทั้งในช่วงกลางแผนและปลายแผนเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงหรือทบทวนแผนต่อไป และ ๗) การวิจัยและพัฒนา (Research & Development) เพื่อใช้ในการปรับปรุงระเบียบ กฎหมาย และนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มีมาตรฐานและดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐

นโยบายด้านเด็กปฐมวัย

๑. เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน อย่างมีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัยและต่อเนื่อง

๒. การพัฒนาเด็กตามข้อ ๑ ต้องจัดให้เป็นระบบและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยบูรณาการชัดเจนระหว่างหน่วยงานราชการและที่ไม่ใช่ราชการ ระหว่างวิชาชีพที่สัมพันธ์กับการพัฒนาเด็กปฐมวัย และระหว่างระดับต่าง ๆ ของการบริหารราชการแผ่นเดินจากระดับชาติ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

๓. รัฐและทุกภาคส่วนต้องร่วมกันระดมทรัพยากรให้เพียงพอแก่การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายข้อ ๑

วิสัยทัศน์ "เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพ เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมืองคุณภาพ"

เป้าประสงค์

เด็กปฐมวัยทุกคน ซึ่งหมายถึงเด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทย รวมถึงเด็กที่เป็นลูกแรงงานต่างชาติและเด็กที่ไม่ได้มาจากครอบครัวไทย ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ต้องได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน อย่างมีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัย และต่อเนื่อง และสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพ การศึกษา และสวัสดิการสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดและการให้บริการแก่เด็กปฐมวัย

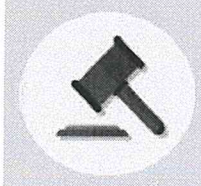
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

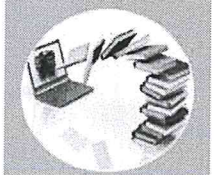
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาระบบและกลไกการบูรณาการสารสนเทศเด็กปฐมวัย และการนำไปใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การจัดทำและปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย และการดำเนินการตามกฎหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การวิจัยพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การบริหารจัดการการสร้างกลไกการประสานการดำเนินงานและการติดตามประเมินผล

สารบัญ

		หน้า
คำนำ		
บทสรุปผู้บริหาร		ก – ญ
ส่วนที่ ๑	สภาวการณ์และบริบทแวดล้อมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย	๑
	๑. สภาวการณ์ด้านเด็กปฐมวัย	๑
	การดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑
	ผลการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ผ่านมา	๕
	๒. บริบทแวดล้อมภายนอกและภายในประเทศ	๗
	บริบทแวดล้อมภายนอกและภายในประเทศ	๗
	บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญฯ	๙
	ข้อกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง	๑๐
	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)	๑๒
ส่วนที่ ๒	ความท้าทายของการพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศ	๑๔
	เหตุใดประเทศไทยจึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย	๑๔
	ปัญหาและความท้าทาย	๑๔
	โอกาสของการพัฒนาเด็กปฐมวัย	๑๖
ส่วนที่ ๓	วิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย	๑๘
	นโยบายด้านเด็กปฐมวัย	๑๘
	วิสัยทัศน์	๑๘
	ปรัชญา	๑๘
	เป้าประสงค์	๑๙
	นิยามศัพท์	๑๙
ส่วนที่ ๔	ยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย	๒๑
	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดและการให้บริการแก่เด็กปฐมวัย	๒๑
	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	๒๔
	ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย	๒๖
	ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาระบบและกลไกการบูรณาการสารสนเทศเด็กปฐมวัยและการนำไปใช้ประโยชน์	๒๘
	ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การจัดทำและปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยและการดำเนินการตามกฎหมาย	๓๐
	ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การวิจัยพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้	๓๒

สารบัญ (ต่อ)

	ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การบริหารจัดการ การสร้างกลไก การประสานการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล	๓๔
ส่วนที่ ๕	การขับเคลื่อนและการติดตามประเมินผล	๓๗
บรรณานุกรม		๔๐
ภาคผนวก		๔๑

ส่วนที่ ๑
สภาวการณ์และบริบทแวดล้อมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑. สภาวการณ์ด้านเด็กปฐมวัย

การดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยของประเทศไทย มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันหลายหน่วยงาน เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มต้นตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดา จนถึงอายุ ๖ ปีบริบูรณ์หรือก่อนเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยมีหน่วยงานหลัก คือ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ สภาพการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีหลายรูปแบบ หากใช้เกณฑ์ตามอายุจากระบบการดูแลและบริการจะจำแนกเด็กปฐมวัยออกเป็นสองกลุ่มอายุ คือ กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี หรือเด็กอายุ ๐ - ๓ ปี และกลุ่มเด็กอายุ ๓ - ๕ ปี ซึ่งเกณฑ์ตามอายุมีรูปแบบการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ดังนี้

๑. กลุ่มอายุต่ำกว่า ๓ ปี หรือเด็กอายุ ๐ - ๓ ปี เป็นช่วงวัยที่เด็กต้องได้รับการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการจากครอบครัวเป็นหลัก แต่จากสภาพลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันทำให้โครงสร้างของสถาบันครอบครัวเปลี่ยนแปลงอย่างมาก พ่อแม่ส่วนใหญ่ไม่สามารถเลี้ยงดูลูกด้วยตัวเอง โดยเฉพาะเด็กในช่วง ๐ - ๒ ปี ได้รับการเลี้ยงดูหลากหลายรูปแบบตามสภาพของแต่ละครอบครัว เช่น การให้ญาติดูแล การฝากเพื่อนบ้านรับเลี้ยง การฝากสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ลักษณะการดูแลเด็กในช่วงต้นของชีวิตของเด็กไทยจึงมีโจทย์ใหญ่ที่ต้องหาทางปรับปรุงให้พ่อแม่ของเด็กมีโอกาสเลี้ยงดูเด็กมากขึ้น

๒. กลุ่มอายุ ๓ - ๕ ปี ใช้บริการสถานพัฒนาเด็กหรือบริการรูปแบบอื่น ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ที่อยู่ในกำกับของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายทั้งคุณภาพของสถานที่ บริการ อาหาร การกระตุ้นพัฒนาการและคุณภาพของผู้ดูแล รวมถึงระดับความร่วมมือของพ่อแม่ผู้ปกครองและครอบครัวในการพัฒนาเด็ก

การดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จากความร่วมมือของ ๔ กระทรวงหลัก ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงหน่วยงานอื่นที่มีการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงยุติธรรม โดยมีรายละเอียดภารกิจและนโยบาย ดังนี้

๑. กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานที่ดูแลส่งเสริมสุขภาพประชากรทุกช่วงวัย เริ่มตั้งแต่ทารกอยู่ในครรภ์ ช่วงปฐมวัย วัยเรียน วัยรุ่น วัยทำงาน และวัยสูงอายุ ต่อเนื่องตลอดชีวิต อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานที่ให้บริการดูแลและประเมินพัฒนาการของทารกให้กับพ่อแม่และเด็ก ตั้งแต่การบริการให้ข้อมูลความรู้ก่อนแต่งงาน การเตรียมตัวเป็นพ่อแม่ การดูแลแม่ที่ตั้งครรภ์ ตลอดจนครอบครัวที่มีบุตรอยู่ในช่วงปฐมวัย นอกจากนั้นมีการดำเนินงานแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยภายใต้โครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ โดยคัดกรองเด็กอายุ ๙ เดือน ๑๘ เดือน ๓๐ เดือน และ ๔๒ เดือน จากการใช้คู่มือการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual : DSPM) เพื่อดูแล ส่งเสริม กระตุ้นเด็กที่สงสัยว่ามีพัฒนาการล่าช้า ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยยังมีการสนับสนุนการดำเนินงาน และการกำกับติดตามเชิงบริหารจัดการ เช่น การเยี่ยมเสริมพลังในระดับพื้นที่ การดำเนินการเกี่ยวกับ

ภาวะโภชนาการของแม่และเด็ก การเฝ้าระวังโรคขาดสารไอโอดีน การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวในช่วง ๖ เดือนแรก การได้รับวัคซีนตามเกณฑ์ในเด็ก และการขับเคลื่อนนโยบายเด็ก ๐ - ๕ ปี สูงดีสมส่วน

๒. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นองค์กรที่ขับเคลื่อนและสร้างระบบสวัสดิการให้ประชาชนมีหลักประกันและมีความมั่นคงในชีวิต พัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และมีความสุขอย่างยั่งยืน ในส่วนการพัฒนากลุ่มเป้าหมายเด็กปฐมวัยมีการดำเนินงานทั้งในส่วนของนโยบาย มาตรการ กลไก วิชาการ และการปฏิบัติ และมิติของการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพ การคุ้มครอง และจัดสวัสดิการแก่กลุ่มเป้าหมาย มีกิจกรรมดังนี้

๑) *เป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือกับ ๔ กระทรวงหลัก* ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ ในการจัดทำและพัฒนามาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ตามภารกิจและนโยบายแห่งรัฐ เป็นมาตรฐานกลางของประเทศ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒

๒) *ดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็ก* โดยส่งเสริมภาคเอกชนจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก เข้ารับการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ เมื่อจดทะเบียนถูกต้องจะได้รับการส่งเสริมสนับสนุนความรู้วิชาการด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย การอบรมพัฒนาศักยภาพแก่ผู้ดำเนินกิจการ ผู้เลี้ยงดูเด็ก และผู้ปกครอง รวมถึงได้รับการตรวจเยี่ยม ให้คำแนะนำการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด โดยพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครรับผิดชอบโดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน ส่วนภูมิภาครับผิดชอบโดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด กิจกรรมภายในสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นการดูแล พัฒนาและจัดการเรียนรู้แก่เด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ ๑ ให้มีพัฒนาการสมวัยและมีความพร้อมสามารถเข้าเรียนต่อในระดับอนุบาล หรือประถมศึกษาปีที่ ๑ ปัจจุบันมีสถานรับเลี้ยงเด็กจำนวน ๑,๔๙๓ แห่ง มีเด็กจำนวน ๖๙,๕๓๐ คน (ข้อมูลจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๖๓)

๓) *จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานชาติ* (ระบบประเมินออนไลน์) ในปี ๒๕๖๑ เป็นระบบฐานข้อมูลกลาง เพื่อรองรับการติดตามผลการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติทั่วประเทศ ผ่านทางเว็บไซต์กรมกิจการเด็กและเยาวชน (https://ecd.dcy.go.th) เพื่อให้หน่วยงานได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อยกระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

๔) *จัดสวัสดิการแก่กลุ่มด้อยโอกาส* โดยการส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และจัดสวัสดิการแก่เด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจน ขาดแคลน และประสบปัญหาทางสังคม ๒ กิจกรรม ได้แก่

๔.๑ การอุปการะอบรมเลี้ยงดูและพัฒนา รวมทั้งสนับสนุนทรัพยากรการดำเนินงานในรูปแบบสถานสงเคราะห์เด็กของรัฐ แก่เด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง มารดาตั้งครรภ์ไม่พร้อม เด็กติดเชื้อ HIV เด็กที่ประสบปัญหาเดือดร้อน และปัญหาทางสังคมด้านต่าง ๆ รวมถึงการหาครอบครัวทดแทนแก่เด็กทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ตลอดจนส่งเด็กที่อยู่ในวัยเรียนเข้าสถานศึกษาเพื่อให้เด็กได้รับความรู้และเรียนรู้การใช้ชีวิตประจำวัน และการเข้าสังคมกับบุคคลภายนอก ปัจจุบันมีสถานสงเคราะห์ ๘ แห่งในจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้ จังหวัดสงขลา อุดรธานี นครศรีธรรมราช เชียงใหม่ ขอนแก่น นนทบุรี และปทุมธานี มีเด็กอยู่ภายใต้การคุ้มครอง จำนวน ๑,๒๑๕ คน

๔.๒ การจัดสวัสดิการแก่เด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจน การให้การอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดตามนโยบายของรัฐ โดยรัฐจัดให้มีโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ซึ่งนับเป็นโครงการที่เป็นรูปธรรมชัดเจนในช่วงระยะที่ผ่านมา โดยให้เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดที่อยู่ในครัวเรือนยากจน หรือครัวเรือนที่เสี่ยงต่อ

ความยากจนที่เกิดระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึง วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙ รายละ ๔๐๐ บาทต่อเดือน เป็นระยะเวลา ๑ ปี และเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙ คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้ดำเนินโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดต่อเนื่อง โดยให้เงินอุดหนุนตั้งแต่แรกเกิดจนครบอายุ ๓ ปี และเพิ่มเงินอุดหนุนเป็นรายละ ๖๐๐ บาท ต่อคน ต่อเดือน เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๒ ได้เห็นชอบการขยายระยะเวลาการให้เงินอุดหนุน เพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๖ ปี และขยายฐานรายได้ครอบครัว ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ต่อคน ต่อปี โดยเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

ตาราง ๑ ผลการดำเนินงานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

ปีงบประมาณ	จำนวนผู้ลงทะเบียน (คน)	จำนวนผู้มีสิทธิ (คน)	จำนวนผู้ได้รับเงิน (คน)
๒๕๕๙	๒๐๕,๘๑๒	๒๐๒,๗๑๖	๙๐,๒๑๖
๒๕๖๐	๔๒๘,๘๑๑	๔๑๕,๑๖๙	๓๑๐,๐๔๑
๒๕๖๑	๗๖๑,๘๓๙	๖๘๑,๖๒๙	๕๑๘,๑๗๔
๒๕๖๒	๑,๐๘๐,๑๔๗	๘๘๐,๘๙๓	๕๑๓,๗๐๒

หมายเหตุ : จำนวนผู้ลงทะเบียน จำนวนผู้มีสิทธิ และจำนวนผู้ได้รับเงิน เป็นจำนวนสะสมมาจากปีที่ผ่านมา (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒)

๕) *ส่งเสริมและพัฒนากลไกการพัฒนาเด็กปฐมวัย* ในปี ๒๕๕๘ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) จัดตั้งคณะอนุกรรมการ ๓ ระดับ ประกอบด้วย (๑) คณะอนุกรรมการประสานและส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ส่วนกลาง) (๒) คณะอนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด ๗๖ จังหวัด (ซึ่งมีเลขานุการร่วม ๔ หน่วยงานหลัก ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยในจังหวัด ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด) และ (๓) คณะอนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยกรุงเทพมหานคร เพื่อรับผิดชอบงานด้านเด็กปฐมวัยและเชื่อมโยงการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับนโยบายจากส่วนกลาง ขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติในระดับจังหวัดให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม

๖) *ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก* พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๓ มีเจตนารมณ์ให้บุคคลแวดล้อมเด็กมีความสามารถในการดูแล อุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนตามสมควร ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎกระทรวง รวมไปถึงต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนมิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ โดยการทำงานร่วมกับอาสาสมัครและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๕๖๒ แห่ง รวมไปถึงมีพนักงานเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ให้ความรู้และคำปรึกษาแก่พ่อแม่ผู้ปกครองให้สามารถดูแลเด็กได้ หากพ่อแม่ผู้ปกครองไม่สามารถดูแลเด็กได้จะมีการจัดบริการการเลี้ยงดูทดแทนเพื่อให้เด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความเป็นครอบครัวมากที่สุด เช่น การจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์ หรือการจัดหาครอบครัวบุญธรรมให้กับเด็กตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

๗) *ดำเนินงานด้านครอบครัวเกี่ยวกับประเด็นเด็กปฐมวัย* การดำเนินงานของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) ในการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะดำเนินกิจกรรมผ่านกลไกในระดับพื้นที่ ได้แก่ ทีมวิทยากรด้านครอบครัวระดับจังหวัด และคณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) โดย สค. ได้ดำเนินโครงการ/กิจกรรม ต่าง ๆ ดังนี้ ๑) พัฒนาหลักสูตรโรงเรียนครอบครัวสำหรับบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับครอบครัว ๒ หลักสูตร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมก่อนมีครอบครัว และการเตรียมความพร้อมพ่อแม่มือใหม่และทั่วไป ๒) ฝึกอบรมเพิ่มทักษะทีมวิทยากรด้านครอบครัวระดับจังหวัด ๔๒ จังหวัด เพื่อให้ทีมวิทยากรด้านครอบครัวระดับจังหวัดไปจัดกิจกรรมการส่งเสริมบทบาทพ่อแม่ ผู้ปกครองในการดูแลเด็กเล็กใน

ชุมชน ๓) สนับสนุนงบเงินอุดหนุนให้กลไกระดับพื้นที่ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) จัดกิจกรรมตามกรอบกิจกรรมที่ทาง สค. กำหนด ทั้งนี้ พื้นที่สามารถเลือกจัดกิจกรรมตามบริบทและปัญหาของพื้นที่ ๔) จัดทำสื่อสารคดีสั้นเพื่อเสริมสร้างครอบครัวคุณภาพ ชุด "โรงเรียนครอบครัว"

๓. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมาก นับเป็นหน่วยงานสำคัญที่ดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศ ทั้งนี้ ในปีการศึกษา ๒๕๕๙ มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑) *การจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ ๒ - ๕ ปี* ในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในความรับผิดชอบทั้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และรับถ่ายโอนจากส่วนราชการอื่น ที่สำรวจในปี ๒๕๖๓ มีศูนย์พัฒนาเด็กจำนวน ๑๘,๘๑๐ แห่ง มีนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กจำนวน ๗๙๘,๔๖๔ คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ๒๕๖๓)

๒) *การจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ ๔ - ๖ ปี* ในรูปแบบโรงเรียนอนุบาล ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาล มีจำนวนนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน ๑๗๑,๖๗๑ คน ใน ๑,๓๓๘ โรงเรียน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ๒๕๖๓)

นอกจากนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อยกระดับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยกำหนดมาตรฐานออกเป็น ๖ ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงสนับสนุนส่งเสริมให้ใช้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นมาตรฐานสำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รวมถึงเป็นการยกระดับการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ

๔. กระทรวงศึกษาธิการ มีหน่วยงานที่จัดการศึกษาและดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) โดย สพฐ. ได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อให้สถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัดนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบท และจัดการศึกษาระดับปฐมวัยหลักสูตร ๓ ปี (อนุบาล ๓ - ๕ ปี) ปัจจุบันมีนักเรียนจำนวน ๘๙๗,๕๖๓ คน

ในส่วนของ สกศ. ได้เร่งผลักดันการจัดทำ (ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๙ มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ การจัดทำระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลกลางด้านเด็กปฐมวัยของประเทศ รวมถึงสมรรถนะของเด็กปฐมวัย ๐ - ๕ ปี ภายใต้การขับเคลื่อนของคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติชุดเดิม และมีการดำเนินงานต่อเนื่องตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัยชุดใหม่ ที่แต่งตั้งภายใต้พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้การดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยของประเทศมีแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน

สำหรับ สช. ได้จัดการศึกษาระดับปฐมวัย หลักสูตร ๓ ปี (อนุบาล ๓ - ๕ ปี) ปัจจุบันมีนักเรียนจำนวน ๕๔๔,๒๑๙ คน (ข้อมูลจากสถิติการศึกษา ประจำปี ๒๕๖๒ ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ) ในส่วนของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) และดำเนินการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) สู่การปฏิบัติ โดยมีคณะกรรมการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยของ

กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) สู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการดำเนินงาน โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาในฐานะประธานคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติราชการฯ ได้ให้ความเห็นชอบนโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ลงนามในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ นอกจากนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินงานภายใต้แผนงานบูรณาการยกระดับคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ โครงการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย (อนุบาล ๑ – ๓) ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ โครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ (ภาคและจังหวัด) และปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ได้แก่ โครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ (ภาคและจังหวัด)

๕. กระทรวงแรงงาน มีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเป็นหน่วยงานเดียวที่รับผิดชอบในการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เป็นบุตรของผู้ใช้แรงงาน จัดตั้งศูนย์เด็กเล็กวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ เพื่อดูแลเด็กก่อนวัยเรียนซึ่งเป็นบุตรของผู้ใช้แรงงาน ให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การศึกษาภาคบังคับ ปัจจุบันมีสถานประกอบกิจการที่จัดตั้งมุมนมแม่แล้ว จำนวน ๑,๒๖๔ แห่ง มีลูกจ้างมาใช้บริการทั้งหมด ๙,๐๕๘ คน และมีการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงดูบุตรของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบกิจการและชุมชน จำนวน ๗๙ แห่ง มีเด็กได้รับการเลี้ยงดู จำนวน ๒,๐๑๑ คน

๖. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบุคลากรด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐหลายแห่งและสถาบันราชภัฏจำนวน ๓๘ แห่งที่ผลิตบัณฑิตด้านการศึกษาปฐมวัย รวมทั้งเป็นหลักในการดำเนินงานวิจัย พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ

๗. กระทรวงยุติธรรม มีการดำเนินงานที่สำคัญกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ คือ ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์และเด็กติดผู้ต้องขัง โดยกระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการจัดสรรงบประมาณให้แก่เรือนจำและทัณฑสถานที่ควบคุมผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์และเด็กติดผู้ต้องขัง และให้โรงพยาบาลหรือสาธารณสุขเป็นผู้จัดอบรมให้แก่ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์และเด็กติดผู้ต้องขัง เพื่อการตั้งครรภ์ที่มีคุณภาพและการดูแลหลังคลอด ทั้งด้านโภชนาการ และการตรวจสุขภาพ ซึ่งมีการดูแลเด็กปีละประมาณ ๒๕๖ คน ทั้งนี้ ในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๖ - ๒๕๕๘ มีการจัดอบรมให้ความรู้จำนวน ๒๕๒ แห่ง

การพัฒนาเด็กปฐมวัยของแต่ละกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติมีการดำเนินการตามภารกิจหน้าที่รับผิดชอบหลักของตน อย่างไรก็ตามยังขาดระบบการดูแลและการพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบองค์รวมที่มุ่งเน้นการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนและไม่เป็นเอกภาพ เช่น มาตรฐานการพัฒนา ระบบการสำรวจพัฒนาการ/ศักยภาพ ระบบการประเมินการดำเนินงาน ฯลฯ อันจะนำไปสู่ประโยชน์ในการผลักดันขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม

ผลการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ผ่านมา

รัฐบาลมีความพยายามในการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง โดยมีกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องและร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน แต่ยังมีอีกหลายปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังเห็นได้จาก

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ที่กล่าวไว้ว่าคุณภาพของคนไทยทุกกลุ่มวัยยังมีปัญหา และส่งผลต่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต เช่น พัฒนาการและสติปัญญาตั้งแต่วัยเด็ก กลุ่มเด็กเล็ก (๐ - ๓ ปี) พัฒนาการไม่สมวัย และพัฒนาการล่าช้า โดยพัฒนาการที่ล่าช้าสุดคือ พัฒนาการด้านภาษา สาเหตุส่วนใหญ่ มาจากครอบครัวไม่มีความรู้และเวลาในการเลี้ยงดู ทั้งที่ช่วงวัย ๐ - ๓ ปี สมองของเด็กจะมีพัฒนาการสูงสุด ปัญหานี้ส่งผลต่อระดับสติปัญญา บุคลิกภาพ และความฉลาดทางอารมณ์ในระยะยาว ส่วนกลุ่มเด็กปฐมวัยช่วงอายุ ๓ - ๕ ปี ที่ต้องเริ่มพัฒนาทักษะทางสังคม พบว่า เด็กไทยส่วนใหญ่อยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐาน ทั้งกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และครูยังมีความแตกต่างในด้านมาตรฐาน ส่งผลต่อพัฒนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัยของเด็กปฐมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๐)

อย่างไรก็ตาม มีผลการสำรวจ**สถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙** (Multiple Indicator Cluster Surveys หรือ MICS) ซึ่งดำเนินการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๘ - มีนาคม ๒๕๕๙ โดยได้รับการสนับสนุนหลักในด้านวิชาการและงบประมาณจากองค์การยูนิเซฟประเทศไทย การสำรวจครั้งนี้มีพื้นฐานมาจากครัวเรือนตัวอย่างที่สัมภาษณ์ได้สมบูรณ์ จำนวน ๒๘,๖๕๒ ครัวเรือน ข้อค้นพบสำคัญและมีแนวโน้มไปในทิศทางที่ดี คือ เด็กที่เกิดในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา เกือบทุกคนในประเทศไทยได้รับการชั่งน้ำหนักเมื่อแรกเกิด โดยมีเด็กเพียงร้อยละ ๙.๔ มีน้ำหนักเมื่อแรกเกิดต่ำกว่า ๒,๕๐๐ กรัม สำหรับภาวะน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานปานกลางหรือรุนแรง พบเพียงร้อยละ ๖.๗ ในเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี และร้อยละ ๑๑.๖ ในเด็กอายุ ๐ - ๕ เดือน

การสำรวจของ MICS ยังพบข้อมูลที่น่าสนใจว่า เด็กแรกเกิดเกือบทั้งหมด (ร้อยละ ๙๗.๔) เคยกินนมแม่ และเด็กที่ได้กินนมแม่ในเวลาที่เหมาะสม คือ ภายใน ๑ ชั่วโมงหลังคลอด คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๙ เด็กที่มีอายุน้อยกว่า ๖ เดือนกินนมแม่อย่างเดียว ร้อยละ ๒๓.๑ กินนมแม่เป็นหลัก ร้อยละ ๔๒.๑ และเด็กอายุ ๑๒-๑๕ เดือนยังคงกินนมแม่มีร้อยละ ๓๓.๓ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากรายงานประจำปี ๒๕๕๗ ของกระทรวงสาธารณสุขที่สำรวจการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พบว่า อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากเดิมร้อยละ ๔๗.๒ ในปี ๒๕๕๕ เพิ่มเป็นร้อยละ ๕๓.๐ และ ร้อยละ ๕๕.๓ ในปี ๒๕๕๖ และ ๒๕๕๗ ตามลำดับ ส่วนข้อมูลการได้รับวัคซีน จากการสำรวจพบว่า เด็กที่ได้รับวัคซีนครบทุกชนิดก่อนอายุครบ ๑๒ เดือน มีร้อยละ ๗๖.๑ ขณะที่ร้อยละ ๗๙.๑ ของเด็กอายุ ๑๒-๒๓ เดือน ได้รับวัคซีนครบทุกชนิดในช่วงเวลาก่อนการสำรวจ แสดงให้เห็นว่า เด็กสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้ดียิ่งขึ้น

ทั้งนี้ จากการสำรวจสถานการณ์พัฒนาการเด็ก ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า เด็กอายุ ๐ - ๕ ปี มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ ๙๗.๐ ความครอบคลุม ร้อยละ ๙๐.๐ พัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ ๒๕.๐ และพัฒนาการสงสัยล่าช้าได้รับการติดตามร้อยละ ๙๒.๐ เมื่อเปรียบเทียบกับการดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๑ กับปี พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า แนวโน้มการดำเนินงานด้านพัฒนาการเด็กดีขึ้นเป็นลำดับในทุกตัวชี้วัดสำคัญ

นอกจากนี้ ด้านโอกาสทางการศึกษาของเด็กปฐมวัย จากข้อมูลการสำรวจสถิติการศึกษาประจำปี ๒๕๖๒ ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า มีเด็กอายุ ๓ ขวบทั้งหมด ๗๔๑,๐๐๗ คน ในจำนวนนี้ไม่ได้เข้าเรียนประมาณ ๗๐,๐๐๐ กว่าคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของจำนวนเด็ก ๓ ขวบทั้งหมด โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จัดการศึกษาระดับปฐมวัยมากที่สุดในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๑๙,๔๒๙ แห่ง มีเด็กอายุ ๓ ขวบประมาณ ๔๓๗,๐๐๐ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๗ รองลงมาคือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา

เอกชน (สช.) ๑๘๘,๓๔๔ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๕ และ อปท. ในรูปแบบโรงเรียนอนุบาล ๖๐,๐๕๕ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๘ ตามลำดับ ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเด็กอายุ ๓ ขวบ ประมาณ ๑,๕๓๖ คน อย่างไรก็ตาม ในจำนวนเด็กที่ไม่ได้เข้าเรียนในระบบมิได้หมายความว่าเด็กขาดโอกาสทางการศึกษา เพราะโดยหลักการแล้วเด็กอายุ ๓ ขวบ ยังมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการดูแลจากพ่อแม่และครอบครัวเป็นหลัก จึงไม่มีความจำเป็นต้องเข้าเรียน ถ้าหากพ่อแม่มีศักยภาพและความพร้อมที่จะดูแลเด็ก เด็กก็สามารถอยู่กับครอบครัวได้ ข้อมูลที่ควรสำรวจเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการวางแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยได้อย่างทั่วถึงคือ เด็กที่ไม่ได้อยู่ในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาจากใครอย่างไร

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่ายังขาดการจัดการกับระบบฐานข้อมูล (Big Data) และนำฐานข้อมูลไปใช้ในการวางแผนที่สำคัญหลายประการ อาทิ สุขภาวะรอบด้าน (พัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และสมอง) ข้อมูลด้านความต้องการพิเศษ หรือภาวะเสี่ยงที่ควรเฝ้าระวังเป็นพิเศษ (at risk children) ข้อมูลจำนวนเด็กที่ผู้ดูแลและให้การศึกษา ฯลฯ และยังไม่มีการจัดการอย่างเป็นระบบร่วมกันที่สามารถใช้วางแผนพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากองค์ความรู้ในปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าการดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยเป็นเป้าหมายการพัฒนาในระดับโลกที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญไม่น้อยกว่าการพัฒนาด้านอื่น เมื่อสภาวการณ์ของโลกส่งผลต่อประเทศไทยอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ การขับเคลื่อนเรื่องเด็กปฐมวัยจึงเป็นวาระสำคัญของประเทศที่ส่งผลสำคัญต่อดัชนีความเปลี่ยนแปลงในอนาคตตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านความเสมอภาค และด้านการแข่งขัน

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างมีผลเป็นรูปธรรม จึงควรมีการปรับโครงสร้างการพัฒนาด้วยการบูรณาการระบบความร่วมมือของ ๔ กระทรวงหลัก ภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการบูรณาการความร่วมมือการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มเด็กปฐมวัยและผู้สูงอายุ) เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐ ระหว่างกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงสาธารณสุข มีเจตจำนงที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันในการขับเคลื่อนการดำเนินงานการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มเด็กปฐมวัยและผู้สูงอายุ) และเพื่อให้พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ และแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยมีผลใช้บังคับและนำสู่การปฏิบัติได้จริง จึงมีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการปฐมวัย เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๓ โดยมีเป้าหมายให้เกิดการบูรณาการพัฒนาเด็กปฐมวัยไปในทิศทางเดียวกันร่วมกันผลักดันในระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ไม่ซ้ำซ้อน และสามารถขับเคลื่อนงานด้านนี้ในทางปฏิบัติได้จริง รวมถึงสร้างกลไกการดำเนินงานให้เอื้อต่อการดูแลกลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่ที่เชื่อมโยงสอดรับแนวนโยบายรัฐบาลและแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการดำเนินงานแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างยั่งยืน

๒. บริบทแวดล้อมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

➢ **บริบทแวดล้อมภายนอกและภายในประเทศ**

ที่ประชุมสุดยอดสหัสวรรษของสหประชาชาติ (Millennium Summit) เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งประกอบด้วยผู้นำประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ๑๘๙ ประเทศ ได้ให้คำรับรองปฏิญญาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Declaration) ของสหประชาชาติ ซึ่งกำหนดวาระการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคนและลดช่องว่างการพัฒนาให้เป็นจุดเริ่มต้นศตวรรษใหม่ โดยปฏิญญาดังกล่าวเป็นที่มาของเป้าหมายของการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) เป็นวาระการพัฒนาของโลก และที่ประชุมได้ตกลงร่วมกันที่จะใช้เป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดกรอบระยะเวลาชัดเจนและวัดผลได้ในการต่อสู้กับความยากจน ความอดอยากหิวโหย การไม่รู้

หนังสือ โรคภัยต่าง ๆ ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการรับรอง ซึ่งกำหนดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (ข้อมูลจากเว็บไซต์กรมองค์การระหว่างประเทศ, กระทรวงการต่างประเทศ) เชื่อมโยงถึงการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ข้อ ๔.๒ สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนเข้าถึงการพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพภายในปี ๒๕๗๓ เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา

สำหรับเป้าหมายของการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ประกอบด้วยเป้าหมายหลัก ๘ ข้อ ได้แก่ (๑) ขจัดความยากจนและความหิวโหย (๒) ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา (๓) ส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศและบทบาทสตรี (๔) ลดอัตราการตายของเด็ก (๕) พัฒนาสุขภาพของสตรีมีครรภ์ (๖) ต่อสู้กับโรคเอดส์ มาลาเรีย และโรคสำคัญอื่น ๆ (๗) รักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และ (๘) ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในประชาคมโลก โดยในส่วนของประเทศไทย รัฐบาลได้มอบหมายให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นแกนกลางในการจัดทำรายงานผลการดำเนินการตามเป้าหมาย MDGs ของประเทศไทย โดย สศช. ได้จัดทำรายงานฉบับแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งได้นำเสนอผลการพัฒนาความก้าวหน้าและความท้าทายในการดำเนินงาน เพื่อบรรลุเป้าหมาย MDGs โดยประเทศไทยดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับหลักการด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) จะเห็นได้ว่า หนึ่งในประเด็นสำคัญเพื่อการบรรลุเป้าหมาย MDGs คือ การลดอัตราการตายของเด็กและการพัฒนาสุขภาพของสตรีมีครรภ์ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขในฐานะที่มีภารกิจหน้าที่โดยตรงกับเป้าหมายดังกล่าวได้ติดตามผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ สรุปได้ว่า ภาวะโภชนาการในเด็ก พบว่า กลุ่มที่มีปัญหามากที่สุดคือ เด็กชาวไทยภูเขา โดยข้อมูลจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง ๒๔๓ แห่งที่ปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งเป็นพื้นที่ทุรกันดารได้ประเมินภาวะโภชนาการเด็กโดยใช้มาตรฐานการเจริญเติบโต พบว่า กลุ่มหญิงตั้งครรภ์และทารกแรกเกิดจนถึง ๓ ปี อยู่ในหมู่บ้านเขตบริการของสถานศึกษาในโครงการตามพระราชดำริ หลายหมู่บ้านยังเป็นพื้นที่ที่เข้าถึงยาก โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นภูเขาสูงทางภาคเหนือ มีอัตราตายทารกต่อการเกิดมีชีพพันคนและอัตราทารกแรกเกิดมีน้ำหนักน้อยกว่า ๒,๕๐๐ กรัม เพิ่มสูงขึ้น โดยใน พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่า อัตราตายทารกสูงถึง ๑๙.๐ ต่อการเกิดมีชีพพันคน และอัตราทารกแรกเกิดมีน้ำหนักน้อยกว่า ๒,๕๐๐ กรัม เป็นร้อยละ ๑๑.๖ สะท้อนถึงคุณภาพของการให้บริการแม่และเด็กที่ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และปัญหาการขาดอาหารของหญิงตั้งครรภ์ที่ยังคงมีอยู่ในบางพื้นที่ นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กแรกเกิดจนถึง ๓ ปี มีภาวะเตี้ยสูงถึงร้อยละ ๘.๑ และสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ แสดงถึงการขาดสารอาหารอย่างเรื้อรังมานาน แต่อย่างไรก็ตามร้อยละ ๙๔.๒ ของเด็กกลุ่มนี้ยังมีพัฒนาการตามวัยตามเกณฑ์ กลุ่มเด็กเล็กหรือเด็กปฐมวัย ครอบคลุมเด็กที่อยู่ในช่วงอายุ ๓ ถึงต่ำกว่า ๖ ปี ผลการดำเนินงานพบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๕๘ ก่อนสิ้นสุดแผนฯ ฉบับที่ ๔ มีภาวะเตี้ยเพียงร้อยละ ๗.๑ แต่เริ่มมีปัญหาอ้วน โดยร้อยละของภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนรวมกันเป็น ๓.๑ ขณะเดียวกันสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มีเพียงร้อยละ ๖๕.๒ เท่านั้น เด็กและเยาวชนด้อยโอกาสมีโอกาสได้รับบริการทางการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมเพิ่มขึ้น ในปี ๒๕๕๘ เด็กก่อนวัยเรียนที่ได้เข้าเรียนชั้นอนุบาลเป็นร้อยละ ๙๔.๐ เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์โดยรวมของประเทศพบว่า เด็กปฐมวัยซึ่งนับตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๕ ปี ยังมีพัฒนาการที่ล่าช้ากว่าวัย สาเหตุมาจากครอบครัวไม่มีความรู้และขาดเวลาในการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม และจากการสำรวจสภาวะสุขภาพชาวไทยภูเขาภาคเหนือตอนบนปี ๒๕๕๖ พบว่า อัตราชาวไทยภูเขาอายุต่ำกว่า ๕ ปี มีน้ำหนักตามเกณฑ์อายุ ร้อยละ ๖๗.๓ น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ ร้อยละ ๑๖.๗ ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ ร้อยละ ๕๕.๓ น้ำหนักตามเกณฑ์ความสูง (สมส่วน) ร้อยละ ๑๑.๕ ซึ่งข้อมูลทั้งสองแหล่งสะท้อนให้เห็นว่า ภาวะโภชนาการเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปี ยังไม่บรรลุ

เป้าหมาย คือ เด็กน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ต้องน้อยกว่าร้อยละ ๑๐ น้ำหนักตามเกณฑ์อายุเป้าหมาย ร้อยละ ๙๐ ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุเป้าหมายร้อยละ ๗๐ (กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๗) และจากการสำรวจภาวะโภชนาการของเด็ก ๐ - ๕ ปี ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ - ๒๕๖๒ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๖๒) พบว่า แม้เด็ก ๐ - ๕ ปี จะมีร้อยละสูงดีสมส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๕๗.๕๐ แต่เด็กมีภาวะเตี้ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ และภาวะอ้วนจากไม่เกินร้อยละ ๑๐ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๑.๒๘ ส่วนเด็กภาวะผอมไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง

- ร้อยละของเด็กอายุ ๐ - ๕ ปี สูงดีสมส่วน พบว่า ปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๔๗.๘๖ ปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๔๙.๙๔ ปี ๒๕๖๑ ร้อยละ ๔๘.๘๒ และปี ๒๕๖๒ ร้อยละ ๕๗.๕๐
- ร้อยละเด็กปฐมวัยมีภาวะเตี้ย พบว่า ปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๑๐.๘๕ ปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๘.๙๐ ปี ๒๕๖๑ ร้อยละ ๑๐.๙๑ และปี ๒๕๖๒ ร้อยละ ๑๕.๙๘
- ร้อยละเด็กปฐมวัยมีภาวะผอม พบว่า ปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๖.๑๗ ปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๕.๖๓ ปี ๒๕๖๑ ร้อยละ ๖.๐๐ และปี ๒๕๖๒ ร้อยละ ๖.๕๙
- ร้อยละเด็กปฐมวัยมีภาวะอ้วน ไม่เกินร้อยละ ๑๐ พบว่า ปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๓.๕๓ ปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๓.๑๘ ปี ๒๕๖๑ ร้อยละ ๘.๘๐ และปี ๒๕๖๒ ร้อยละ ๑๑.๒๘

นอกจากนี้ บริบทแวดล้อมภายนอกประเทศอีกเรื่องที่สำคัญคือ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศสมาชิกของสหประชาชาติ จำนวน ๑๙๖ ประเทศ ได้ลงมติรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ และมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๓ ประกอบด้วย บทบัญญัติ ๕๔ ข้อ โดยมีสาระสำคัญเรื่องสิทธิเด็กและเน้นหลักพื้นฐาน ๔ ประการ เพื่อเป็นแนวทางในการตีความสัญญาทั้งฉบับ ได้แก่ ๑) การห้ามเลือกปฏิบัติต่อเด็กและการให้ความสำคัญแก่เด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก ในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ชาติพันธุ์ หรือสังคม ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิด หรือสถานะอื่น ๆ ของเด็ก หรือบิดามารดา หรือผู้ปกครองทางกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กมีโอกาสที่เท่าเทียมกัน ๒) การกระทำหรือดำเนินการทั้งหลายต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นอันดับแรก ๓) สิทธิในการมีชีวิต การอยู่รอด และการพัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และ ๔) สิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็ก และการให้ความสำคัญกับความคิดเหล่านั้น โดยในอนุสัญญาได้ระบุความหมายของเด็ก ไว้ในบทบัญญัติข้อที่ ๑ เด็ก หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นตามกฎหมายที่บังคับแก่เด็กนั้น

การพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทย เป็นสิ่งที่ทุกรัฐบาลให้ความสำคัญมาอย่างต่อเนื่อง เพราะถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดในชีวิต เป็นรากฐานในการพัฒนามนุษย์ให้เติบโตได้เต็มตามศักยภาพ เป็นพลเมืองคุณภาพของประเทศในอนาคต ปัจจุบันจึงมีหน่วยงานที่จัดบริการพัฒนาเด็กปฐมวัย ๐ - ๕ ปี รวมทั้งการให้ความรู้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชนจำนวนหลายหน่วยงาน รวมทั้งยังมีกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านเด็กปฐมวัย ดังปรากฏสาระสำคัญในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัตินโยบายและแผนสำคัญของประเทศ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

➢ บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญฯ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ วรรคสอง กำหนดว่า "...รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ให้สมกับวัย โดยส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย..." นอกจากนี้ กำหนดว่า "ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา... รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน" ส่วนในมาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศให้เกิดผล จ. ด้านการศึกษา "(๑) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาตามมาตรา ๕๔ วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย"

➢ **ข้อกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง**

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕) มาตรา ๑๘ (๑) กำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัยจัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมาตรา ๑๓ (๑) ให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ในการสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล

พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นพระราชบัญญัติที่มีเจตนารมณ์เพื่อยกระดับความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้อยู่ในลำดับต้นของวาระแห่งชาติ และเพื่อให้เด็กปฐมวัยทุกคนในประเทศได้รับการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามหลักวิชาการที่กล่าวว่าช่วงปฐมวัย เป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นวัยที่สมองพัฒนาสูงสุดและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุด การมีกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย จะเป็นหลักประกันให้เด็กปฐมวัยที่อยู่ช่วงวัยสำคัญได้รับการอบรมเลี้ยงดู พัฒนา ให้การศึกษา และได้รับการปกป้องเป็นพิเศษ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ ได้แก่ ๑) ให้มารดาได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์เพื่อให้บุตรที่อยู่ในครรภ์มีสุขภาวะและพัฒนาการที่ดี ๒) ให้เด็กปฐมวัยอยู่รอดปลอดภัยและได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการล่วงละเมิดไม่ว่าในทางใด ๓) ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาที่ดีรอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและความต้องการจำเป็นพิเศษ ๔) สร้างคุณลักษณะให้เด็กปฐมวัยมีอุปนิสัยใฝ่ดี มีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถซึมซับสุนทรียะและวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ ๕) บ่มเพาะเจตคติของเด็กปฐมวัยให้เคารพคุณค่าของบุคคลอื่น มีจิตวิญญาณของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเสมอภาค และมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก และ ๖) ให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ให้หลักการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดทั้งในด้านการจดทะเบียนรับรองการเกิด การพัฒนา การยอมรับ การคุ้มครองและโอกาสในการมีส่วนร่วมโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม มีสิทธิด้านการศึกษา โดยเฉพาะเด็กพิการหรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ มีสิทธิได้รับการศึกษาพิเศษที่เหมาะสมกับตน ได้รับบริการสาธารณสุข การเล่น การพักผ่อน การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการวัฒนธรรมและศิลปะ ส่งเสริมให้มีความผูกพันต่อครอบครัว ภูมิใจในชาติไทยและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย มีสุขภาพแข็งแรง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สมควรแก่วัย รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล มีเจตคติและทักษะที่ดีต่อการทำงาน มีจิตสำนึกในการให้และการอาสาสมัคร รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และต่อส่วนรวม มีส่วนร่วมในการแสดงออกทั้งโดยส่วนบุคคลและเป็นหมู่คณะ ในรูปของสภาเด็กและเยาวชน ในระดับอำเภอ ระดับจังหวัดและระดับประเทศ โดยการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ในยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ กำหนดให้มีการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ วัยเรียน วัยรุ่น/นักศึกษา วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า ทั้งนี้ ในช่วงการตั้งครรภ์/แรกเกิด/ปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การส่งเสริมการให้สารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก และให้มีการลงทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๑๑) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) แผนย่อย ๒ การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัยเน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การส่งเสริมการให้สารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก และให้มีการลงทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน ซึ่งปัจจัยสำคัญคือการพัฒนาศักยภาพและความรอบรู้ด้านอนามัยเจริญพันธ์แก่พ่อแม่ มีการออกแบบกระบวนการพัฒนาทักษะทางสมองและทักษะทางสังคมแก่กลุ่มเด็กปฐมวัย และมีสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานเดียวกัน

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) แผนย่อย ๑ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ และแผนย่อย ๒ การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย พัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญา โดยพัฒนาระบบบริหารจัดการกลไกการคัดกรองและการส่งต่อเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคนไทยตามพหุปัญญาให้เต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมสนับสนุนครอบครัว ในการเสริมสร้างความสามารถพิเศษตามความถนัดและศักยภาพ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน ๑) การพัฒนาระบบการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อให้เด็กปฐมวัย ทั้งเด็กกลุ่มทั่วไป และกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สามารถเข้าถึง และได้รับการดูแลและการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างเหมาะสม มีคุณภาพทั่วถึง และเท่าเทียม รวมถึงมีระบบคัดเลือกเด็กเข้าเรียนระดับชั้น ป.๑ และการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัย มีระบบฐานข้อมูลที่เอื้อต่อการดูแลที่เชื่อมโยงกันได้ระหว่างหน่วยงาน และมีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีกลไกขับเคลื่อนและบูรณาการการทำงานระหว่างกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องเป็นเอกภาพ และ ๒) การสื่อสารสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้พ่อ แม่ ผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องปรับเปลี่ยนกรอบคิด (Mind Set) เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเตรียมความพร้อมก่อนการตั้งครรภ์ การเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ มีจุดเน้นการพัฒนาคนที่สำคัญที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย คือ การพัฒนากลุ่มเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ และในยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ “ให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ...”

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ในยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาในระยะ ๒๐ ปี โดยเป้าหมายหนึ่ง คือ ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง ส่วนเป้าหมายย่อยส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ "เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย ประชากรทุกคนมีโอกาสได้รับบริการทางการศึกษาตั้งแต่ปฐมวัยถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ..." โดยแนวทางการพัฒนาส่งเสริมให้เด็กเล็ก (๐ - ๒ ปี) ได้รับการดูแลและพัฒนาที่สมวัยรอบด้านอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง มีการปรับระบบการบริหารจัดการการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก (๐ - ๒ ปี) และการศึกษาปฐมวัย (๓ - ๕ ปี) ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรและคู่มือการเตรียมความพร้อมพ่อแม่ และการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กเล็กให้มีพัฒนาการตามวัย และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย สมรรถนะเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาเซียนและระดับสากล เพื่อการพัฒนาคุณภาพและพัฒนาการรอบด้านสมวัยของเด็กปฐมวัย

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พศ. ๒๕๕๐ เพื่อเป็นกรอบแนวทางให้ทุกภาคส่วน. ที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การปฏิบัติ และเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชน และเพื่อใช้ในการติดตามประเมินผลด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ - ศ. ๒๕๖๐.๒๕๖๔ โดยมีเป้าหมายหลักให้เด็กและเยาวชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีพัฒนาการตามช่วงวัย ได้รับการพัฒนาให้เป็นพลเมืองสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีกฎหมายที่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และแนวโน้มด้านเด็กและเยาวชนในอนาคต ทุกภาคส่วนมีการทำงานเชิงบูรณาการ รวมทั้งมีองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชน
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนากลไกสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชน
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การระดมสรรพกำลังและทรัพยากร
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การติดตามประเมินผล และการสร้างความรู้

นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙) ว่าด้วยการส่งเสริมการเกิดและการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ มีแนวคิดและหลักการที่สำคัญ คือ ๑) คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ๒) ความสอดคล้องกับแผนประชากรในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๓) ความสอดคล้องกับสนธิสัญญา นโยบาย และคำรับรองในระดับนานาชาติที่ประเทศไทยได้ลงนามไว้ มีกลุ่มเป้าหมายสำคัญ ๒ กลุ่มคือ กลุ่มหญิงชาย วัยเจริญพันธุ์ และเด็กอายุ ๐ - ๕ ปี โดยมีเป้าประสงค์ ๒ ประการ คือ ๑) เพื่อให้การเกิดทุกรายมีการวางแผนมีการเตรียมความพร้อมตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ และได้รับการช่วยเหลือในการมีบุตร และ ๒) เพื่อส่งเสริมให้ลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย ได้รับการดูแลหลังคลอดที่ดี เด็กได้รับการเลี้ยงดูในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตและการมีพัฒนาการสมวัย พร้อมที่จะเรียนรู้ในช่วงวัยต่อไปอย่างมั่นคง

➢ **ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)**

การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาวโดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการพัฒนาเด็กและให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกขั้นตอน

จากทฤษฎีองค์ความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก รวมทั้งงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ชี้ให้เห็นว่าช่วงปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดของการวางรากฐานการพัฒนาความเจริญเติบโตของมนุษย์ในทุกด้าน ฉะนั้น หากเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดีและถูกต้องตามหลักจิตวิทยาและหลักวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว เด็กจะเกิดการพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ ในทางตรงกันข้าม หากเด็กไม่ได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาอย่างถูกต้อง เมื่อพ้นวัยนี้ไปแล้ว โอกาสทองของการพัฒนาก็จะไม่หวนกลับมาอีกแม้ว่าระบบการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะไม่จัดว่าการศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาภาคบังคับก็ตาม

การจัดทำ (ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ในครั้งนี้ นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ แล้ว ยังมียุทธศาสตร์ระดับชาติที่สอดคล้องและสนับสนุนการจัดทำแผนให้เป็นรูปธรรม ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เพราะทรัพยากรมนุษย์ที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคตจำเป็นต้องสร้างตั้งแต่ทารกอยู่ในครรภ์มารดา การพัฒนาเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยจึงถือเป็นการลงทุนที่ให้ผลคุ้มค่ามากที่สุดต่อการสร้างรากฐานของชีวิตอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในช่วง ๑,๐๐๐ วันแรกของชีวิต การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีตั้งแต่เริ่มต้น การส่งเสริมพัฒนาการตามวัย การสร้างโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการทางสังคมของรัฐอย่างทั่วถึง เช่น ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านสวัสดิการสังคม รวมถึงการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก จะเป็นรากฐานสำคัญให้เด็กสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีพัฒนาการสมวัย และเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศ

นอกจากนี้ (ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ยังมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนมีการทำงานร่วมกันด้วยระบบบูรณาการ โดยใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ที่อยู่บนรากฐานของงานวิจัยและพัฒนาจากศาสตร์หลากหลาย เช่น ศาสตร์ด้านสมองและการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาด้านปัญญา การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย การพัฒนาความแข็งแรงทางกายที่ส่งผลถึงการพัฒนาสมอง ซึ่งศาสตร์เหล่านั้นจะช่วยให้เกิดทางลัดในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติให้มีขีดศักยภาพสูงขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เด็กปฐมวัยจะต้องมีพัฒนาการอย่างรอบด้านทั้งกาย สมอง สติปัญญา อารมณ์ และสังคมตามขีดศักยภาพของเด็กแต่ละคน ที่จะส่งผลให้คนไทยในอนาคตอันใกล้มีสุขภาวะที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ใน (ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ เช่น เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน ทั้งทางร่างกาย สมอง จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ มีบริการด้านสุขภาวะ การศึกษา และสวัสดิการสังคมแก่เด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ ทั่วถึง และเท่าเทียม

ส่วนที่ ๒
ความท้าทายของการพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศ

เหตุใดประเทศไทยจึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑. เป็นช่วงวัยที่พัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดในชีวิต

๒. เป็นช่วงเวลาที่ให้ผลของการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เต็มศักยภาพ

๓. เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่พึงได้รับสิทธิที่จะมีชีวิตรอด ได้รับการพัฒนา คุ้มครอง ตลอดจนมีส่วนร่วมต่าง ๆ

๔. เป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว

๕. เป็นการสร้างรากฐานของชีวิต (Foundation/Building Blocks) เพราะเป็นช่วงวัยที่ต้องการปลูกฝังและบ่มเพาะเป็นพิเศษ และหากมีภาวะความต้องการพิเศษด้านใดก็ตาม วัยนี้เป็นวัยที่สามารถจัดการได้อย่างเห็นผลที่สุด

๖. เป็นการสร้างความพร้อมในการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เป้าหมายที่ ๔ ในเรื่องการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม (Equity and Equality)

ปัญหาและความท้าทาย

๑. ภาวะทุพโภชนาการยังเป็นสิ่งท้าทายในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ถึงแม้ว่าในรอบสองทศวรรษที่ผ่านมาภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยได้รับการเอาใจใส่จากหลายภาคส่วน แต่ปัจจุบันยังพบปัญหาการทุพโภชนาการสองด้าน ได้แก่ ***ภาวะโภชนาการขาด*** เช่น การที่เด็กปฐมวัยป่วยอันมีผลจากการไม่ได้รับสารอาหารที่ครบถ้วน การขาดไอโอดีน น้ำหนักที่ไม่อยู่ในเกณฑ์ และปัญหาสูงไม่สมส่วนตามเกณฑ์ (เตี้ย แคระแกร็น) และ ***ภาวะโภชนาการเกิน*** เช่น การที่เด็กป่วยจากภาวะอ้วนและโรคข้างเคียงรวมถึงการที่เด็กบริโภคน้ำตาลมากเกินไป ซึ่งเป็นปัญหาที่ยังรอการแก้ไข

๒. การสร้างความเข้าใจถึงประเด็นความสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในช่วง ๖ เดือนแรก และการให้ทุกภาคส่วนระดมสรรพกำลังเพื่อสนับสนุนให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในช่วง ๖ เดือนแรก เพื่อให้เด็กได้รับอาหารที่เพียงพอต่อการพัฒนาการเติบโตตามวัยยังเป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ทั่วถึงกับประชาชนทั่วไป ตามการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๒ แสดงดังตาราง

ตาราง ๒ ร้อยละของเด็กแรกเกิด - ต่ำกว่า ๖ เดือนที่กินนมแม่อย่างเดียว และการรับวัคซีนแต่ละชนิดครบตามเกณฑ์ปีงบประมาณ ๒๕๕๖ - ๒๕๖๒ (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)

ปีงบประมาณ	ร้อยละของเด็กแรกเกิด-ต่ำกว่า ๖ เดือนที่กินนมแม่อย่างเดียว	การรับวัคซีนแต่ละชนิดครบตามเกณฑ์			
		อายุครบ ๑ ปี	อายุครบ ๒ ปี	อายุครบ ๓ ปี	อายุครบ ๕ ปี
๒๕๕๖	๔๔.๓๑	๔๑.๑๕	๖๑.๔๔	๑.๘๙	๕๔.๒๐
๒๕๕๗	๕๖.๒๔	๒๔.๓๕	๖๓.๓๐	๒.๒๓	๒๘.๘๗
๒๕๕๘	๖๖.๒๗	๑๗.๔๘	๖๙.๙๙	๔๑.๗๘	๓๑.๑๗
๒๕๕๙	๖๑.๑๓	๒๒.๖๓	๗๓.๐๑	๕๘.๖๔	๓๕.๙๑
๒๕๖๐	๖๒.๖๖	๗๗.๐๖	๗๖.๖๗	๖๓.๑๑	๔๕.๕๒
๒๕๖๑	๕๐.๘๙	๘๐.๕๗	๗๕.๙๕	๖๖.๗๕	๕๙.๙๒
๒๕๖๒	๕๗.๘๑	๘๓.๙๙	๗๙.๔๓	๗๔.๖๐	๖๗.๐๑

๓. พ่อแม่ ผู้ปกครองในปัจจุบัน ขาดเวลา ความรู้ เจตคติ และทักษะการดูแลเลี้ยงดูเด็กเพื่อที่จะดูแลเด็กตามความต้องการ กระตุ้นพัฒนาการตามวัย และส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเจริญเติบโต แข็งแรงและสมบูรณ์ อีกทั้งยังขาดความเข้าใจในการเข้าถึงการใช้บริการปฐมวัย และทำงานร่วมกันกับบุคลากรทางปฐมวัยไม่ว่าจะเป็นผู้ให้คำแนะนำด้านสุขภาพ และการศึกษาเพื่อประสานการทำงานร่วมกับชุมชน ท้องถิ่นให้สามารถพัฒนาเด็กแบบองค์รวม และสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น วัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นบ้าน และให้การช่วยเหลือเด็กอย่างทันท่วงที หากพบความผิดปกติ

๔. ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการปฐมวัย และความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการจัดบริการ ซึ่งจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กในภาพรวมทุกตัวบ่งชี้ อยู่ในระดับพอใช้ และมีศูนย์พัฒนาเด็กที่ต้องปรับปรุง และต้องปรับปรุงเร่งด่วน ร้อยละ ๑๐.๗๘ หรือ ๒,๒๖๖ แห่ง จาก ๒๑,๐๓๖ แห่ง ในส่วนของการรับรองผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ ๔ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๑๒ แห่ง โดยการประเมินคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่ศูนย์พัฒนาเด็กกำหนดคือ การประเมินใน ๓ มาตรฐานประกอบด้วยมาตรฐานที่ ๑ เรื่องของคุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ ๒ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ ๓ ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ส่วนผลการประเมินคุณภาพมี ๕ ระดับคือ ระดับดีเยี่ยม ระดับดีมาก ระดับดี ระดับพอใช้ และระดับปรับปรุง ส่วนผลการประเมินมีดังนี้ มาตรฐานที่ ๑ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ผลการประเมินระดับดีมาก ๗ แห่ง และระดับดี ๕ แห่ง มาตรฐานที่ ๒ ผลประเมินระดับดีมาก ๘ แห่ง ระดับดี ๓ แห่ง และระดับพอใช้ ๑ แห่ง และมาตรฐานที่ ๓ ระดับดีมาก ๖ แห่ง ระดับดี ๕ แห่ง และ ระดับพอใช้ ๑ แห่ง ซึ่งก่อให้เกิดผลของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยอย่างไม่เท่าเทียม จึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม นอกจากนั้น การลงทุนเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยถือเป็นการลงทุนอย่างคุ้มค่า และได้รับการยอมรับจากนานาประเทศว่าผลสัมฤทธิ์ของการลงทุนกับการพัฒนาเด็กให้ผลแก่ตัวเด็กเอง พัฒนาสมองให้เต็มศักยภาพ สร้างพื้นฐานที่ดีในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น สร้างงาน สร้างรายได้ในอนาคต และเกิดผลลัพธ์ทางสังคมเชิงบวก เช่น ลดภาระการแบกรับปัญหาทางสังคม สนับสนุนรายได้และเศรษฐกิจของประเทศ ศ.ดร.เจมส์ เจ เฮคแมน กล่าวว่า การลงทุน

พัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าให้ผลตอบแทนแก่สังคมดีที่สุดในระยะยาว โดยคืนผลตอบแทนกลับคืนมาในอนาคตมากถึง ๗ เท่า การศึกษาครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พบว่าการลงทุนในการให้บริการคุณภาพแก่เด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดถึง ๕ ปีให้ผลตอบแทนสูงสุดถึงร้อยละ ๑๓

๕. ขาดความเข้าใจในการประสานงานอย่างเป็นระบบของกระทรวงหลักที่เกี่ยวข้องกับด้านปฐมวัย (กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม) ถึงแม้ว่ามีการประสานการดำเนินงานระหว่างทุกกระทรวง หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย แต่การประสานงานดังกล่าวให้เป็นระบบยังต้องการความเข้าใจเพื่อผนึกกำลังการวางแผน ติดตามประเมินผล และการรายงานผลการประสานการทำงานที่สร้างกลไกทางนโยบายสังคมที่ช่วยเหลือประชาชนที่ยากจน และไม่สามารถเข้ารับบริการด้านสุขภาพ การปกป้องสิทธิเด็ก การให้บริการการศึกษา และการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพได้อย่างเท่าเทียม

๖. การจัดประสบการณ์และการเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยนั้นต้องทำตั้งแต่แรกเกิด และเชื่อมต่อไปยังระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ในปี ๒๕๖๒ เด็กแรกเกิดถึงอายุ ๕ ปี มีพัฒนาการสมวัยร้อยละ ๘๕.๐ และยังมีเด็กอายุ ๒ - ๕ ปี ประมาณร้อยละ ๑๓.๓๔ (ประมาณ ๔.๑ แสนคน) ที่ไม่ได้เข้าเรียนในศูนย์เด็กเล็กหรือโรงเรียนอนุบาลเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษาจึงต้องจัดการศึกษาและประสบการณ์ให้สามารถกระตุ้นพัฒนาการ เตรียมความพร้อมรอบด้านให้เด็กปฐมวัยสามารถก้าวเข้าสู่การเรียนรู้ในระบบโรงเรียนที่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเด็กทุกคน ให้เป็นประสบการณ์สำคัญสำหรับเด็กที่จะเรียนรู้และปรับตัวเพื่อก้าวผ่านการเปลี่ยนแปลงนี้ไปได้ ด้วยความร่วมมือของพ่อแม่ ผู้ปกครอง สถานศึกษา ชุมชน และสังคม

๗. ปัญหากลุ่มเด็กไร้รัฐ ไร้สัญชาติ กลุ่มชาติพันธุ์ และชนกลุ่มน้อย เกือบ ๗๐,๐๐๐ คน ซึ่งไม่อาจเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานด้านการบริการสาธารณสุขได้ โดยเฉพาะในพื้นที่แนวตะเข็บชายแดน พบความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงบริการสุขภาพและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยปัญหาของสิทธิตามกฎหมาย และการพิสูจน์สถานะบุคคลเพื่อการเข้าถึงสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นปัญหามายาวนานและส่งผลกระทบกับการพัฒนาประเทศในระยะยาวหากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ กลุ่มเด็กนักเรียนรหัส G หมายถึง เด็กนักเรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยที่ยังไม่ได้ถือครองสัญชาติไทย ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีปัญหาสถานะและสิทธิที่ตกหล่นจากมติคณะรัฐมนตรี (ครม.) เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๓ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๘ จำนวน กว่า ๖๗,๔๓๓ คน ที่เข้าไม่ถึงสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุข

โอกาสของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

นโยบายรัฐบาลด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ได้วางนโยบายของรัฐโดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ประสานและบูรณาการการดำเนินงานของทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กทุกวัย โดยมีพันธกิจหลักจัดทำรายละเอียดและแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมแล้วรายงานต่อคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ กระทรวงหลัก ๔ กระทรวงประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ลงนามกรอบความร่วมมือการพัฒนาคนทุกช่วงวัย โดยมีกรอบบูรณาการปฐมวัยให้มีกลไกขับเคลื่อนระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอที่ชัดเจน รวมถึงตัวชี้วัดหลักภายใต้เป้าหมายร่วมกัน กล่าวคือ ต้องการให้เด็กปฐมวัยทุกคน แข็งแรง เก่ง ดี มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะ และเพื่อให้การดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยของรัฐเป็นไปอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลปัจจุบันภายใต้การนำของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายข้อ ๘ การปฏิรูป

กระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยจัดให้มีระบบพัฒนาเด็กแรกเกิดอย่างต่อเนื่องจนถึงเด็กวัยเรียนให้มีโอกาสพัฒนาตามศักยภาพ

นอกจากนี้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติด้านเด็กปฐมวัย ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) ซึ่งให้ความสำคัญทั้งในเรื่องการจัดทำนโยบายและแผน มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงการบูรณาการเชื่อมโยงฐานข้อมูลส่งผ่านและแลกเปลี่ยนข้อมูลในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างหน่วยงานเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการบริหารจัดการที่สามารถรองรับแนวทางการให้ความช่วยเหลือ ส่งต่อ และให้หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างสะดวกรวดเร็วด้วยมาตรฐานเดียวกัน โดยการใช้เลขบัตรประชาชน ๑๓ หลัก (CID) โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะทำให้การทำงานของแต่ละหน่วยงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ข้อมูลที่ได้สามารถนำมาประมวลเพื่อแก้ไขปัญหาการเข้าถึงบริการเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

ปี ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลบังคับใช้และกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำนโยบายระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย อนุมัติแผนงบประมาณและแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาให้เชื่อมโยงกับพัฒนาการของเด็ก

คณะกรรมการระดับชาติด้านเด็กปฐมวัยอีกคณะหนึ่ง คือ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) ซึ่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีหน้าที่ในการเสนอนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน วิเคราะห์สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนของประเทศ โครงการสำคัญที่เป็นผลจากการพิจารณาของ กดยช. ตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอ คือ โครงการเงินอุดหนุนเพื่อเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดต่อเนื่อง เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐาน ลดความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งคุ้มครองเด็กแรกเกิดและเด็กปฐมวัยให้ได้รับการดูแลและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มเด็กปฐมวัยและผู้สูงอายุ) เป็นอีกหนึ่งกลไกหลักที่รัฐบาล โดยการบูรณาการการดำเนินงานของ ๔ กระทรวงหลัก ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีเจตจำนงที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันในการขับเคลื่อนการดำเนินงานการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มเด็กปฐมวัยและผู้สูงอายุ) โดยร่วมกันผลักดันในระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยในส่วนของกลุ่มเด็กปฐมวัย ทั้ง ๔ กระทรวงจะร่วมกันดำเนินงานภายใต้วิสัยทัศน์คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และเป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความรู้ มีทักษะและทัศนคติที่เป็นค่านิยมที่ดี มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ ตามกรอบการบูรณาการความร่วมมือการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตในกลุ่มเด็กปฐมวัย ๔H ประกอบด้วย ๑) Heart (ดี มีวินัย) ๒) Head (เก่ง) ๓) Hand (ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะ) และ ๔) Health (แข็งแรง) โดยดำเนินงานเสริมหนุนกันในลักษณะของการบูรณาการทุกกระทรวง

นอกจากการจัดทำนโยบาย แผนและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยแล้ว ปัจจุบันรัฐบาลยังได้มีความพยายามปิดช่องว่างของระบบความคุ้มครองทางสังคมของไทยอย่างเป็นรูปธรรม โดยการให้เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดในครอบครัวที่ยากจน หรือเสี่ยงจน เป็นรายเดือนจำนวน ๖๐๐ บาท จนกระทั่งบุตรอายุ ๓ ปี อย่างไรก็ตาม นโยบายดังกล่าวเป็นเพียงมติคณะรัฐมนตรีและอาจขาดความยั่งยืน ดังนั้นรัฐควรหาแนวทางเพื่อสร้างความยั่งยืนทางนโยบายโดยพิจารณาบรรจุไว้ในพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ รัฐยังควรมีการประเมินนโยบายความคุ้มครองทางสังคมที่มุ่งเน้นเด็กอื่น ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กได้รับประโยชน์สูงสุดจากนโยบายด้านความคุ้มครองจากรัฐอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม

ส่วนที่ ๓
วิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย

นโยบายด้านเด็กปฐมวัย

๑. เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน อย่างมีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัยและต่อเนื่อง

๒. การพัฒนาเด็กตามข้อ ๑ ต้องจัดให้เป็นระบบและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยบูรณาการชัดเจนระหว่างหน่วยงานราชการ และที่ไม่ใช่ราชการ ระหว่างวิชาชีพที่สัมพันธ์กับการพัฒนาเด็กปฐมวัย และระหว่างระดับต่าง ๆ ของการบริหารราชการแผ่นดินจากระดับชาติ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

๓. รัฐและทุกภาคส่วนต้องร่วมกันระดมทรัพยากรให้เพียงพอแก่การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายข้อ ๑

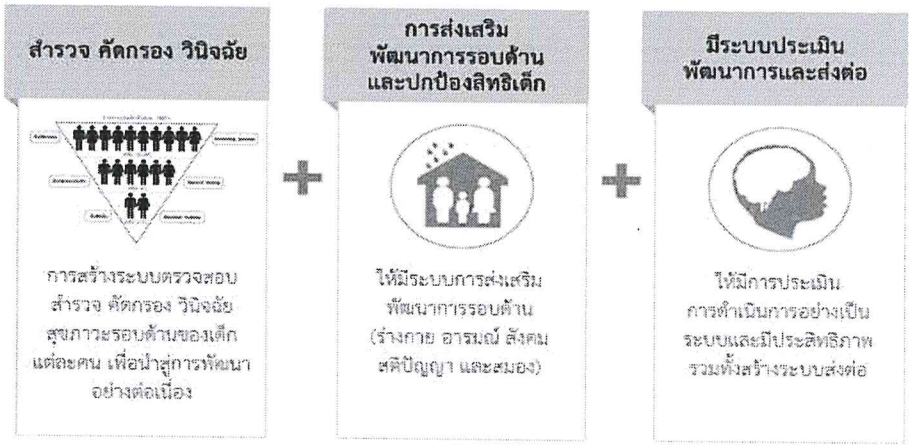
วิสัยทัศน์

"เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพ เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมืองคุณภาพ"

ปรัชญา

เด็กปฐมวัยทุกคนมีความสร้างสรรค์ จินตนาการ และเอกลักษณ์ มีความสามารถในการเรียนรู้ทุกสิ่งกระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีจิตที่ซึมซับสิ่งที่เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ดังนั้น เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการดูแล พัฒนา และเรียนรู้อย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม สมอง และสติปัญญาให้สมกับวัยอย่างมีคุณภาพ และเท่าเทียม ตามศักยภาพ ตามวัย และต่อเนื่อง บนพื้นฐานของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีที่สุดสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพและความต้องการพิเศษของแต่ละบุคคล โดยคำนึงถึงความสุข ความเป็นอยู่ที่ดี การคุ้มครองสิทธิ และความต้องการพื้นฐานของเด็กปฐมวัย รวมทั้งการปฏิบัติต่อเด็กทุกคนโดยยึดหลักศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การมีส่วนร่วม การเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และการกระทำทั้งปวงเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

การพัฒนาดังกล่าวให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพจะต้องอาศัยกลไกการบริหารและจัดการในการขับเคลื่อนสามด้าน ดังต่อไปนี้

เป้าประสงค์

เด็กปฐมวัยทุกคน ซึ่งหมายถึงเด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทย รวมถึงเด็กที่เป็นลูกแรงงานต่างชาติและเด็กที่ไม่ได้มาจากครอบครัวไทย ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ต้องได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน อย่างมีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัย ต่อเนื่อง และสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพ การศึกษา และสวัสดิการสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน

นิยามศัพท์

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่าหกปีบริบูรณ์ และให้หมายความรวมถึงเด็กซึ่งต้องได้รับการพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา

สุขภาวะ หมายถึง การดำรงชีพของบุคคลอย่างมีสุขทั้งกาย และจิต อาจกล่าวได้ว่ามิใช่เพียงไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ แต่รวมถึงการมีชีวิตที่มีร่างกายแข็งแรง จิตแข็งแรง มีความสุขอยู่ในสังคมโลกในปัจจุบัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

การพัฒนาเต็มตามศักยภาพ หมายถึง การพัฒนาเด็กให้เกิดพัฒนาการรอบด้านสอดคล้องตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก ตามความสนใจและความต้องการของเด็ก โดยรวมถึงพัฒนาการด้านร่างกายให้เด็กเจริญเติบโต สูงดีสมส่วน ด้านอารมณ์ สังคมให้เด็กสามารถอยู่ร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ด้านสติปัญญาให้เด็กสามารถรับรู้และเกิดกระบวนการเรียนตามวัยอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งหมดนี้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และเป็นทักษะในการเรียนรู้ในอนาคต โดยพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดูหลักมีทักษะการเป็นพ่อเป็นแม่

เด็กที่มีภาวะเสี่ยง หมายถึง เด็กที่เกิดจากลักษณะการคลอดที่เสี่ยงจนอาจเป็นผลถึงพัฒนาการโดยรวมของเด็ก เช่น คลอดก่อนกำหนด ทารกที่คลอดมีน้ำหนักต่ำกว่า ๒,๕๐๐ กรัม คลอดในคุก คลอดในขณะที่แม่มีอาการเจ็บป่วย ที่มีผลกระทบกับทารกในครรภ์ ได้รับอุบัติเหตุ หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาวะของเด็ก

เด็กด้อยโอกาส หมายถึง เด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ที่ประสบปัญหา หรือตกอยู่ในภาวะยากลำบาก หรืออยู่ในสถานภาพที่ด้อยกว่าเด็กทั่วไป จากฐานะทางเศรษฐกิจ สภาพภูมิศาสตร์ ภาษา วัฒนธรรม การเลี้ยงดูหรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมที่อาจเป็นอันตราย หรือบั่นทอนการพัฒนาของเด็กโดยรวม ที่จำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษเพื่อให้มีชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีพัฒนาการที่ถูกต้องและเหมาะสมกับวัย สามารถบรรลุถึงศักยภาพสูงสุดของตนเองได้ เช่น เด็กถูกปล่อยปละละเลย เด็กถูกละเมิดสิทธิ เด็กประพฤติตนไม่เหมาะสม เด็กขาดโอกาส/อยู่ในสภาวะยากลำบากเข้าไม่ถึงบริการ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ หรือโรคติดต่ออันตราย เด็กที่เจ็บป่วยเรื้อรัง

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม หรือสติปัญญาซึ่งแตกต่างจากเด็กทั่วไปจนมีความต้องการการดูแล และการศึกษาที่แตกต่างจากเด็กอื่น ๆ เป็นพิเศษ เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การสื่อสาร ภาวะความผิดปกติทางสมองและการรับรู้ ภาวะความผิดปกติทางร่างกายและการเคลื่อนไหว ทางอารมณ์และพฤติกรรม ทางสติปัญญา ทางการเรียนรู้ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษซ้อน รวมถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งต้องได้รับการดูแล ส่งเสริมพัฒนาการ การศึกษา การเรียนรู้ หรือการฟื้นฟูเป็นพิเศษ

ครัวเรือนยากจน หมายถึง ครัวเรือนที่สมาชิกในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท ต่อคนต่อเดือน หรือต่ำกว่า ๓๖,๐๐๐ บาท ต่อคน ต่อปี

พ่อแม่ หมายถึง ผู้ให้กำเนิดและมีหน้าที่โดยตรงในการให้การเลี้ยงดู ปกป้อง คุ้มครองสิทธิของเด็กและสร้างการมีส่วนร่วมให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเต็มตามศักยภาพ ทั้งนี้ รวมถึงพ่อแม่ทุกคนที่อยู่ในประเทศไทย ที่มาจาก

กลุ่มยากจน ด้อยการศึกษา แรงงานต่างด้าว อยู่ในสภาวะยากลำบาก อยู่ในทัณฑสถาน อยู่ในกลุ่มเสี่ยง มีสภาวะจิตใจบกพร่อง

ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการเลี้ยงดู ปกป้อง คุ้มครองสิทธิของเด็ก และสร้างการมีส่วนร่วมให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเต็มตามศักยภาพ

สถานบริการ หมายความ สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ ของเอกชนและของสภาการชาดไทย หรือหน่วยบริการประกอบโรคศิลปะสาขาต่าง ๆ และสถานบริการสาธารณสุขอื่นที่คณะกรรมการกำหนดเพิ่มเติม

หน่วยบริการ หมายความว่า สถานบริการที่ขึ้นทะเบียนในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (ข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘)

ส่วนที่ ๔
ยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย

(ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ กำหนดให้มียุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งสิ้น ๗ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดและการให้บริการแก่เด็กปฐมวัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาระบบและกลไกการบูรณาการสารสนเทศเด็กปฐมวัย และการนำไปใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การจัดทำและปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยและการดำเนินการตามกฎหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การวิจัยพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การบริหารจัดการ การสร้างกลไก การประสานการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล

ในแต่ละยุทธศาสตร์มีสาระสำคัญประกอบด้วย เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด มาตรการ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยกรอบระยะเวลาตาม (ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ มีระยะเวลา ๘ ปี ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดและการให้บริการแก่เด็กปฐมวัย

เป้าประสงค์

๑. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์และหลังคลอดอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียม

๒. เด็กปฐมวัยได้รับการดูแล พัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านสุขภาวะ การศึกษา และสวัสดิการสังคม เพื่อให้มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย

๓. เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยเพื่อหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส เพื่อให้สามารถรับบริการด้านต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพ และความพร้อมของระบบ เครื่องมือ บุคลากร เพื่อสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยในการหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส

ตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์

เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการดูแลตั้งแต่อยู่ในครรภ์ - ๖ ขวบ อย่างมีคุณภาพและเหมาะสมตามศักยภาพของเด็กแต่ละคนด้วยความเท่าเทียม

ตัวชี้วัดรายเป้าประสงค์

เป้าประสงค์ที่ ๑ หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์และหลังคลอดอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียม

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ มีชุดอบรมพ่อแม่ระหว่างแม่ตั้งครรภ์ให้ดูแลทารกในครรภ์อย่างรอบด้าน

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ มีการนำร่องโดยใช้ชุดอบรมพ่อแม่ระหว่างแม่ตั้งครรภ์ให้ดูแลทารกในครรภ์อย่างรอบด้าน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐

ตัวชี้วัดที่ ๑.๓ หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์และหลังคลอดอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียม ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๒

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ พ่อแม่ได้รับการอบรมระหว่างแม่ตั้งครรภ์ให้ดูแลทารกในครรภ์อย่างรอบด้าน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์และหลังคลอดอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียม ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕

เป้าประสงค์ที่ ๒ เด็กปฐมวัยได้รับการดูแล พัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านสุขภาวะ การศึกษา และสวัสดิการสังคม เพื่อให้มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน ทั้งทางร่างกาย สมอง จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ มีบริการด้านสุขภาวะ การศึกษา และสวัสดิการสังคมแก่เด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ ทั่วถึง และเท่าเทียม

ตัวชี้วัดที่ ๒.๓ อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับก่อนประถมศึกษา ที่ครอบครัวต้องการในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕

ตัวชี้วัดที่ ๒.๔ เด็กปฐมวัยที่อยู่ในครัวเรือนยากจนได้รับสวัสดิการสังคม ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน ทั้งทางร่างกาย สมอง จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ มีระบบการบริการด้านสุขภาวะ การศึกษา และสวัสดิการสังคมแก่เด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ ทั่วถึง และเท่าเทียม

ตัวชี้วัดที่ ๒.๓ อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับก่อนประถมศึกษา ที่ครอบครัวต้องการในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ร้อยละ ๑๐๐

ตัวชี้วัดที่ ๒.๔ เด็กปฐมวัยที่อยู่ในครัวเรือนยากจนทุกคนได้รับสวัสดิการสังคม

เป้าประสงค์ที่ ๓ เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยเพื่อหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาสเพื่อให้สามารถรับบริการด้านต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพ และความพร้อมของระบบ เครื่องมือ บุคลากร เพื่อสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยในการหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ มีแผนงานในการออกแบบระบบการสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยในการหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส

ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ มีผลการสำรวจเครื่องมือ บุคลากร เพื่อสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยในการหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาสที่ใช้อยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัดที่ ๓.๓ มีแผนการพัฒนาเครื่องมือของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนว่าหน่วยงานใดต้องพัฒนาเครื่องมือใดเพิ่มเติม

ตัวชี้วัดที่ ๓.๔ มีการวิเคราะห์ คัดเลือกและสังเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ คัดกรองภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาสที่ใช้อยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัดที่ ๓.๕ มีการพัฒนาและทดลองการใช้ระบบ และปรับปรุงแก้ไข เพื่อสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยในการหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส

ตัวชี้วัดที่ ๓.๖ มีศูนย์นำร่องคัดกรองเด็กที่มีภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส จำนวน ๖ ศูนย์ ใน ๕ ภูมิภาค

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ เด็กปฐมวัยได้รับการสำรวจ และคัดกรองเพื่อหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๙

ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการคัดกรองว่าอาจมีภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส ได้รับการส่งต่อเพื่อวินิจฉัย ดูแล พัฒนา ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

ตัวชี้วัดที่ ๓.๓ เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาสได้รับบริการด้านต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕

มาตรการ

เป้าประสงค์ที่ ๑ หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์และหลังคลอดอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียม

๑. ให้มีการพัฒนาระบบการดูแลและให้ความรู้แก่ทั้งพ่อและแม่ของทารกในครรภ์ อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

๒. ส่งเสริมให้หญิงตั้งครรภ์และหลังคลอดทุกคนได้รับบริการทางสาธารณสุขและสวัสดิการสังคมที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม

เป้าประสงค์ที่ ๒ เด็กปฐมวัยได้รับการดูแลด้านสุขภาวะ การศึกษา และสวัสดิการสังคม เพื่อให้มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย

๑. สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ภาคประชาชน และสถาบันครอบครัว ในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา

๒. พัฒนาระบบการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อให้ได้รับบริการด้านสุขภาวะ การศึกษา และสวัสดิการสังคม ที่มีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ที่ ๓ เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยเพื่อหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาสเพื่อให้สามารถรับบริการด้านต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพ และความพร้อมของระบบ เครื่องมือ บุคลากร เพื่อสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยในการหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส

๑. จัดให้มีระบบการสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยเพื่อหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส และระบบส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ

๒. พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความสามารถในการคัดกรองและวินิจฉัยเพื่อหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส

๓. สร้างความพร้อมเรื่องเครื่องมือสำหรับสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยในการหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาสอย่างรอบด้าน

๔. พัฒนาระบบในการเฝ้าระวัง ช่วยเหลือ ฟื้นฟูและส่งต่อเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อรับบริการด้านสาธารณสุขและการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

๕. ทุกกระทรวงดำเนินงานร่วมกันในการสำรวจ คัดกรองเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

เป้าประสงค์

๑. พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวมีทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills)

๒. พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวมีการดูแลและคุ้มครองสิทธิเด็ก

๓. หญิงวัยเจริญพันธุ์และครอบครัวได้รับความรู้และการเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์

ตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์

พ่อแม่ ผู้ปกครอง ทุกครอบครัวมีความรู้ ความพร้อม และทักษะในการเลี้ยงดูเด็ก และปกป้องสิทธิทุกด้านของเด็กอย่างถูกต้องเพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

ตัวชี้วัดรายเป้าประสงค์

เป้าประสงค์ที่ ๑ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวมีทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills)

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ มีชุดอบรม/สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ มีโครงการนำร่องในการอบรมพ่อแม่ในการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน ร้อยละ ๒๐ เพื่อนำสู่การขยายผลอย่างทั่วถึงในขั้นต่อไป

ตัวชี้วัดที่ ๑.๓ หน่วยบริการที่มีการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้มีทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ มีการปรับปรุงและพัฒนาชุดอบรม/สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ หน่วยบริการทุกแห่งที่มีการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้านแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว

ตัวชี้วัดที่ ๑.๓ พ่อแม่ ผู้ปกครองและครอบครัวที่ได้รับการพัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐

เป้าประสงค์ที่ ๒ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวมีการดูแลและคุ้มครองสิทธิเด็ก

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

หน่วยบริการมีการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมในการดูแล พัฒนาและคุ้มครองสิทธิเด็กแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ หน่วยบริการมีการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมในการดูแล พัฒนา และคุ้มครองสิทธิเด็กแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวมีความพร้อมและมีการนำความรู้มาใช้ในการดูแล พัฒนา และคุ้มครองสิทธิเด็ก ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐

เป้าประสงค์ที่ ๓ หญิงวัยเจริญพันธุ์และครอบครัวได้รับความรู้และการเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ มีชุดอบรม/สื่อการเรียนรู้เพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ของหญิงวัยเจริญพันธุ์และครอบครัว

ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ หน่วยบริการมีการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ของหญิงวัยเจริญพันธุ์และครอบครัว ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร/สื่อการเรียนรู้เพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ของหญิงวัยเจริญพันธุ์และครอบครัว

ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ หน่วยบริการทุกแห่งมีการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ของหญิงวัยเจริญพันธุ์และครอบครัว

ตัวชี้วัดที่ ๓.๓ หญิงวัยเจริญพันธุ์และครอบครัวได้รับความรู้และเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐

มาตรการ

เป้าประสงค์ที่ ๑ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวมีทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills)

๑. สร้างชุดอบรม/สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว

๒. ระดมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการสนับสนุนการจัดทำหลักสูตร/สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว

๓. พัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว

๔. พัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส ในการดูแลเด็กปฐมวัยให้มีการพัฒนาอย่างรอบด้าน เต็มตามศักยภาพ โดยมีการสนับสนุนงบประมาณ/ทรัพยากรอย่างเหมาะสม

เป้าประสงค์ที่ ๒ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวมีการดูแลและคุ้มครองสิทธิเด็ก

๑. มีกลไกสนับสนุนการดำเนินงานของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวในการดูแล ปกป้องสิทธิและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้านและมีประสิทธิภาพ

๒. จัดหรือสนับสนุนให้มีบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กทารกวัยเตาะแตะในชุมชน/สถานประกอบการสำหรับช่วงกลางวันที่พ่อแม่ ผู้ปกครองทำงาน และสนับสนุนความร่วมมือกับภาคเอกชน/ภาคประชาชนในการจัดบริการรับเลี้ยง พัฒนาและอบรมเลี้ยงดูเด็กในสถานที่ทำงานอย่างเหมาะสม

๓. มีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนสื่อมวลชนหรือองค์กรเอกชนที่ช่วยพัฒนาเด็กหรือสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว ปกป้องและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน

เป้าประสงค์ที่ ๓ หญิงวัยเจริญพันธุ์และครอบครัวได้รับความรู้และการเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์

๑. สร้างและพัฒนาชุดอบรม/สื่อการเรียนรู้เพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ของหญิงวัยเจริญพันธุ์ และเยาวชนวัยเจริญพันธุ์

๒. ส่งเสริมและสนับสนุนให้หญิงวัยเจริญพันธุ์มีความรู้ความเข้าใจและได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์

๓. พัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือกับครอบครัวที่อยู่ในภาวะฉุกเฉิน

๔. ขับเคลื่อนพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เป้าประสงค์

๑. ระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้รับการปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

๒. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

๓. บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนาศักยภาพและสนับสนุนให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์

มีการพัฒนาระบบการดูแลเด็กแบบองค์รวมเพื่อให้สถานพัฒนาทุกแห่งนำไปใช้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

ตัวชี้วัดรายเป้าประสงค์

เป้าประสงค์ที่ ๑ ระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้รับการปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด ๑.๑ มีแผนการพัฒนาระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัด ๑.๒ มีการพัฒนาระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากการบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

มีการนำระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากการบูรณาการไปใช้อย่างทั่วถึง

เป้าประสงค์ที่ ๒ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด ๒.๑ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งมีการใช้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

ตัวชี้วัด ๒.๒ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ไม่ต่ำกว่าระดับพอใช้ (ระดับ C) ร้อยละ ๗๕

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งมีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ไม่ต่ำกว่าระดับพอใช้ (ระดับ C) ทั้งนี้ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ร้อยละ ๖๐ จากทั้งหมดต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ไม่ต่ำกว่าระดับดี (ระดับ B)

เป้าประสงค์ที่ ๓ บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนาศักยภาพและสนับสนุนให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ มีหลักสูตร/สื่อสำหรับการพัฒนาบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีมาตรฐานเดียวกันในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ มีระบบพัฒนาสมรรถนะบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวชี้วัดที่ ๓.๓ บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัยทุกคน ได้รับการพัฒนาสมรรถนะ

ตัวชี้วัดที่ ๓.๔ มีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย ทุกคนได้รับการพัฒนาสมรรถนะเพิ่มมากขึ้น

ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ มีแนวทางเพื่อยกระดับสมรรถนะของบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดที่ ๓.๓ มีระบบเครือข่ายการให้คำปรึกษาแนะนำ (coaching) และระบบพี่เลี้ยง (mentoring) ให้แก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรการ

เป้าประสงค์ที่ ๑ ระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้รับการปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

๑. มีการบูรณาการระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับบริการด้านสาธารณสุขและการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

๒. สนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๓. จัดให้มีระบบการส่งเสริมพัฒนาการและระบบส่งต่อที่เหมาะสมตั้งแต่ก่อนระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

เป้าประสงค์ที่ ๒ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

๑. ส่งเสริม และสนับสนุน ทรัพยากรให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งอย่างเพียงพอ

๒. มีการบูรณาการการดูแล กำกับติดตามการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการดูแลเด็กปฐมวัย

เป้าประสงค์ที่ ๓ บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนาศักยภาพและสนับสนุนให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑. สร้างระบบพัฒนาสมรรถนะบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย

๒. จัดอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย

๓. มีการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นรูปธรรม

๔. สร้างระบบให้คำปรึกษาแนะนำ (coaching) และระบบพี่เลี้ยง (mentoring) ให้แก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย

๕. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณของความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยตามหลักการและปรัชญาของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาระบบและกลไกการบูรณาการสารสนเทศเด็กปฐมวัย และการนำไปใช้ประโยชน์

เป้าประสงค์

๑. การพัฒนาและบูรณาการระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการ การดำเนินการ การติดตามประเมินผลให้มีความถูกต้อง ครอบคลุม และเป็นปัจจุบัน โดยเชื่อมโยงข้อมูลตั้งแต่แรกเกิด

๒. การนำระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศที่พัฒนาแล้วไปใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์

มีการบูรณาการ การพัฒนาและวางระบบการใช้ฐานข้อมูลและสารสนเทศที่พัฒนาแล้วไปใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพและมีระบบปกป้องเพื่อมิให้เป็นการละเมิดสิทธิหรือเป็นผลร้ายต่อเด็กและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัดรายเป้าประสงค์

เป้าประสงค์ที่ ๑ การพัฒนาและบูรณาการระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยเพื่อการวางแผน การบริหารจัดการ การดำเนินการ การติดตามประเมินผลให้มีความถูกต้อง ครอบคลุม และเป็นปัจจุบัน โดยเชื่อมโยงข้อมูลตั้งแต่แรกเกิด

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด ๑.๑ มีระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยที่เชื่อมโยงกับเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก เพื่อสนับสนุนการบูรณาการข้อมูลให้มีความถูกต้อง ครอบคลุม และเป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด ๑.๒ มีการใช้ระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยที่เชื่อมโยงกับเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก เพื่อสนับสนุนการบูรณาการข้อมูลให้มีความถูกต้อง ครอบคลุม และเป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ มีการนำฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ มีการนำฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยไปใช้ในการติดตาม และประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนาเด็กปฐมวัย และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงและวางแผนต่อไป

เป้าประสงค์ที่ ๒ การนำระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศที่พัฒนาแล้วไปใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านเด็กปฐมวัย มีการนำเข้าข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ในการใช้ข้อมูลร่วมกัน

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ หน่วยงานมีการใช้ข้อมูลเด็กปฐมวัยบนฐานเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงและนำระบบฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ หน่วยงานทุกแห่งมีการใช้ข้อมูลเด็กปฐมวัยบนฐานเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก

มาตรการ

เป้าประสงค์ที่ ๑ การพัฒนาและบูรณาการระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยเพื่อการวางแผน การบริหารจัดการ การดำเนินการ การติดตามประเมินผลให้มีความถูกต้อง ครอบคลุม และเป็นปัจจุบัน โดยเชื่อมโยงข้อมูลตั้งแต่แรกเกิด

๑. วิเคราะห์ และออกแบบโครงสร้างฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยที่สำคัญ ซึ่งมาจากการบูรณาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน โดยคำนึงถึงการบูรณาการและส่งต่อข้อมูลของเด็กในช่วงรอยต่อการพัฒนาช่วงต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลเด็กตกหล่นหรือเด็กที่อยู่ในระบบทางเลือกอื่น ๆ

๒. กำหนดแนวทางในการบูรณาการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยและการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. สนับสนุนงบประมาณในการบูรณาการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัย

๔. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยไปใช้ในการวาง แผน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ที่ ๒ การนำระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศที่พัฒนาแล้วไปใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

สนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงและนำระบบฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การจัดทำและปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยและการดำเนินการตามกฎหมาย

เป้าประสงค์

๑. ให้มีกฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับประโยชน์ตามสิทธิขั้นพื้นฐาน และได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด

๒. ระบบและกลไกในการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการทางกฎหมายที่เอื้อให้หน่วยงานและองค์กรเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน

ตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์

มีกฎหมาย กฎระเบียบ และมีระบบและกลไกในการรับเรื่องร้องเรียน ไกล่เกลี่ย และดำเนินการทางคดีเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับประโยชน์ตามสิทธิขั้นพื้นฐาน และได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด

ตัวชี้วัดรายเป้าประสงค์

เป้าประสงค์ที่ ๑ ให้มีกฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับประโยชน์ตามสิทธิขั้นพื้นฐาน และได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ มีกฎหมาย กฎระเบียบ ที่มาจากการรวบรวม จัดทำ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบของหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องซึ่งเอื้อต่อการคุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัยทุกกลุ่ม

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ มีการนำเสนอสาระบัญญัติทางกฎหมายที่เอื้อ/สนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งสถาบันครอบครัว สถานดูแลเด็ก และหน่วยงานเอกชนที่จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัย เช่น กฎหมายภาษี และกฎหมายอื่น ๆ ที่สำคัญจำเป็น

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ มีการประเมิน ทบทวน และปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ที่ครอบคลุมสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กปฐมวัย

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ มีกฎหมาย กฎระเบียบ ที่สนับสนุนให้สถาบันครอบครัว หน่วยงานของรัฐและเอกชนส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น มาตรการทางภาษี

เป้าประสงค์ที่ ๒ ระบบและกลไกในการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการทางกฎหมายที่เอื้อให้หน่วยงานและองค์กรเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ มีระบบและกลไกในการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็กปฐมวัยตามกฎหมาย

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ มีระบบและกลไกในการรับเรื่องร้องเรียน ไกล่เกลี่ย และดำเนินการทางคดีเพื่อพิทักษ์สิทธิ์ของเด็กปฐมวัย

ตัวชี้วัดที่ ๒.๓ มีการเตรียมบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อรองรับการดำเนินงานทางด้านกฎหมาย

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบและกลไกในการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็กปฐมวัยตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบและกลไกในการรับเรื่องร้องเรียน ไกล่เกลี่ย และดำเนินการทางคดีเพื่อพิทักษ์สิทธิ์ของเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดที่ ๒.๓ มีระบบในการผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อรองรับการดำเนินงานทางด้านกฎหมาย

มาตรการ

เป้าประสงค์ที่ ๑ ให้มีกฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับประโยชน์ตามสิทธิขั้นพื้นฐาน และได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด

๑. รวบรวม จัดทำ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อน และให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.๒๕๖๒ และมาตรฐานสากล

๒. ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดทำและปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับประโยชน์ตามสิทธิของเด็กปฐมวัย ทางด้านสุขภาวะ และการศึกษา

๓. ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ควรเอื้อต่อการเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการขยายสิทธิการลา การส่งเสริมให้มีระบบการทำงานที่ยืดหยุ่น การทำงานจากที่บ้าน (work from home)

เป้าประสงค์ที่ ๒ ระบบและกลไกในการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการทางกฎหมายที่เอื้อให้หน่วยงานและองค์กรเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน

๑. จัดทำระบบและกลไกในการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็กปฐมวัยตามกฎหมาย

๒. ผลักดันให้มีหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียน ไกล่เกลี่ย และดำเนินการทางคดีเพื่อพิทักษ์สิทธิ์ของเด็กปฐมวัย

๓. ผลักดันให้มีคณะกรรมการไกล่เกลี่ย ประกอบด้วย ๓ ฝ่าย ได้แก่ คู่กรณี กรรมการ และคนกลาง

๔. จัดทำแผนการผลิต พัฒนา และกำหนดอัตรากำลังของบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อรองรับการดำเนินงานทางด้านกฎหมาย

๕. สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนทั่วไปถึงหน้าที่ในการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็กปฐมวัยตามกฎหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การวิจัยพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้

เป้าประสงค์

๑. การพัฒนาองค์ความรู้ การวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

๒. ระบบการจัดการความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนางานและสมรรถนะของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

๓. การเผยแพร่องค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมผ่านเครือข่ายสื่อสาธารณะ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์

มีการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการดูแลและส่งเสริมศักยภาพของเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้านและอย่างทั่วถึง จากการนำเอาความรู้และผลวิจัยนำไปสู่การปฏิบัติจริง

ตัวชี้วัดรายเป้าประสงค์

เป้าประสงค์ที่ ๑ การพัฒนาองค์ความรู้ การวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์งานวิจัยเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่สามารถนำไปสู่การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หรือนำผลไปประยุกต์ใช้ได้ทันที

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ มีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญองค์ความรู้ที่จำเป็นเพื่อสื่อสารสู่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องผ่านสื่อสาธารณะ

ตัวชี้วัดที่ ๑.๓ ประสานงานกับสถาบันที่พัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น ด้านพัฒนาการทางสมอง จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาเด็กพิเศษ กุมารแพทย์ ฯลฯ เพื่อนำผลไปสู่การปฏิบัติ

ตัวชี้วัดที่ ๑.๔ มีการนำองค์ความรู้ ผลการวิจัยและนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีการนำไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดที่ ๑.๕ ผลสรุปเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาองค์ความรู้จากการประสานงานกับสถาบันที่พัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น ด้านพัฒนาการทางสมอง จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาเด็กพิเศษ กุมารแพทย์ ฯลฯ

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ มีนวัตกรรมเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ มีการต่อยอดองค์ความรู้ ผลการวิจัยและนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีการนำไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

ตัวชี้วัดที่ ๑.๓ มีการบูรณาการองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำเป็นคลังความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ

ตัวชี้วัดที่ ๑.๔ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยนำองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยไปใช้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

เป้าประสงค์ที่ ๒ ระบบการจัดการความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนางานและสมรรถนะของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีการเรียนรู้และพัฒนากับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีวิธีปฏิบัติดีเด่น (Good Practices) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ ที่มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC / Community of Practices : COP) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีการเรียนรู้และพัฒนากับ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีวิธีปฏิบัติดีเด่น (Good Practices) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งมีชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC / Community of Practices : COP)

เป้าประสงค์ที่ ๓ การเผยแพร่องค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมผ่านเครือข่ายสื่อสาธารณะ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

มีการเผยแพร่องค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยสู่สื่อสาธารณะอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

มีผลการเข้าถึงและนำองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยไปใช้ประโยชน์

มาตรการ

เป้าประสงค์ที่ ๑ การพัฒนาองค์ความรู้ การวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

๑. วิเคราะห์ สังเคราะห์งานวิจัย จากงานวิจัยที่มีคุณค่าและสอดคล้องกับการทำงานของทุกยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ

๒. วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดลำดับความสำคัญองค์ความรู้ที่จำเป็นเพื่อสื่อสารสู่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องผ่านสื่อสาธารณะ

๓. ส่งเสริมให้มีการสร้างและต่อยอดองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ

๔. ให้การสนับสนุนองค์กรที่พัฒนาองค์ความรู้ การวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเร่งด่วน

๕. สร้างมาตรการสนับสนุนองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๖. มีการพัฒนาระบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของภาครัฐและเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศ

๗. สร้างกลไกการบูรณาการองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำเป็นคลังความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ

๘. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยนำองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยไปใช้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เป้าประสงค์ที่ ๒ ระบบการจัดการความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนางานและสมรรถนะของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

๑. พัฒนาระบบการจัดการความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ

๒. สนับสนุนให้เกิดประชาคมการเรียนรู้ของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยในทุกพื้นที่ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และพัฒนาสมรรถนะในการทำงานอย่างต่อเนื่อง

๓. ส่งเสริมให้มีการค้นหาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีวิธีปฏิบัติดีเด่น (Good Practices) เพื่อสร้างสรรค์พัฒนางานในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสาธารณสุข การศึกษา สังคม

๔. ส่งเสริมให้มีการเทียบเคียง (Benchmarking) กับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอื่นที่มีวิธีปฏิบัติดีเด่น (Good Practices) เพื่อให้เกิดการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

๕. สร้างประชาคมการเรียนรู้ในระดับพื้นที่และระดับชาติทั้งในรูปแบบออนไลน์ และการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

เป้าประสงค์ที่ ๓ การเผยแพร่องค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมผ่านเครือข่ายสื่อสาธารณะ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑. สร้างระบบการเผยแพร่ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างภาคี ทั้งภาครัฐและเอกชน

๒. ผลักดันให้สื่อสารมวลชนเข้ามามีบทบาทเชิงรุกในการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านเด็กปฐมวัยสู่สาธารณชนในหลากหลายรูปแบบ

๓. มีมาตรการส่งเสริมให้มีการเผยแพร่องค์ความรู้สู่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องในทุกช่องทาง

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การบริหารจัดการ การสร้างกลไกการประสานการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล

เป้าประสงค์

๑. การบูรณาการการบริหารจัดการการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ระบบการประสานงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกระดับ

๓. การติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔. แผนงบประมาณ และแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์

มีการบูรณาการระบบการบริหารจัดการ และการประเมินติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีเอกภาพไปในทิศทางเดียวกัน

ตัวชี้วัดรายเป้าประสงค์

เป้าประสงค์ที่ ๑ การบูรณาการการบริหารจัดการการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

มีระบบบริหารจัดการการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

มีการบูรณาการระบบบริหารจัดการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ที่ ๒ ระบบการประสานงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกระดับ

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

มีระบบการประสานงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีความเชื่อมโยงในทุกระดับ และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

มีการบูรณาการระบบการประสานงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกระดับ

เป้าประสงค์ที่ ๓ การติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

มีระบบติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เป้าประสงค์ที่ ๔ แผนงบประมาณ และแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวชี้วัด ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัดที่ ๔.๑ มีแผนงบประมาณ และแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวชี้วัดที่ ๔.๒ มีการติดตามและประเมินแผนงบประมาณ และแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวชี้วัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

มีแผนงบประมาณ และแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงการติดตามและประเมินอย่างเป็นระบบ และครบวงจร

มาตรการ

เป้าประสงค์ที่ ๑ การบูรณาการการบริหารจัดการการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

พัฒนาระบบการบริหารจัดการการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ที่ ๒ ระบบการประสานงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกระดับ

๑. สร้างกลไกการประสานงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

๒. ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายในระดับจังหวัดและระดับอำเภอเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เป้าประสงค์ที่ ๓ การติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑. กำหนดแนวทางการติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๒. สร้างระบบติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เป้าประสงค์ที่ ๔ แผนงบประมาณ และแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑. กำหนดแนวทางการจัดสรรและแสวงหาทรัพยากรเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ชัดเจน

๒. สร้างกลไกการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ส่วนที่ ๕
การขับเคลื่อนและการติดตามประเมินผล

แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ มุ่งพัฒนาให้เด็กปฐมวัยทุกคนซึ่งเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุด ต้องได้รับการดูแล พัฒนา และเรียนรู้อย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย อย่างมีคุณภาพ และเท่าเทียม ตามศักยภาพ ตามวัย และต่อเนื่อง บนพื้นฐานของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีที่สุดสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพและความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล โดยคำนึงถึงความสุข ความเป็นอยู่ที่ดี และความต้องการพื้นฐานของเด็กปฐมวัย รวมทั้งการปฏิบัติต่อเด็กทุกคนโดยยึดหลักศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การมีส่วนร่วม การเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และทั้งปวงเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ ด้วยการบูรณาการการทำงานจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับเป้าหมายสำคัญของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๑ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และประเด็นที่ ๑๒ การพัฒนาการเรียนรู้ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เรื่องที่ ๒ การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน รวมทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อนแผนให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของประเทศในการกำกับติดตามยุทธศาสตร์ต่างๆ ได้มีการจัดทำตัวชี้วัดที่ช่วยในการกำกับติดตามผลสัมฤทธิ์ที่แต่ละกระทรวงกำหนด และมีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีแนวทางในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

๑. การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย วิสัยทัศน์ ปรัชญา เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และมาตรการของแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการจัดประชุมสร้างความเข้าใจ หรือการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อออนไลน์ เป็นต้น

๒. การบูรณาการระหว่างแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ กับแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีรายละเอียดระดับโครงการงบประมาณรายปี โดยการร่วมมือจากหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน

๓. การผลักดันให้มีงบประมาณเชิงบูรณาการด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดประชุมหารือกับหน่วยงานส่วนกลาง เช่น สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนววิธีการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐

๔. สร้างกลไกการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับองค์กรระหว่างประเทศ ความร่วมมือภาครัฐ – ภาคเอกชน (PPP) องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) เช่น องค์การยูนิเซฟ องค์การยูเนสโก กลุ่มประเทศอาเซียน สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO) เพื่อช่วยสนับสนุน ติดตามและประเมินผลการทำงานตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐

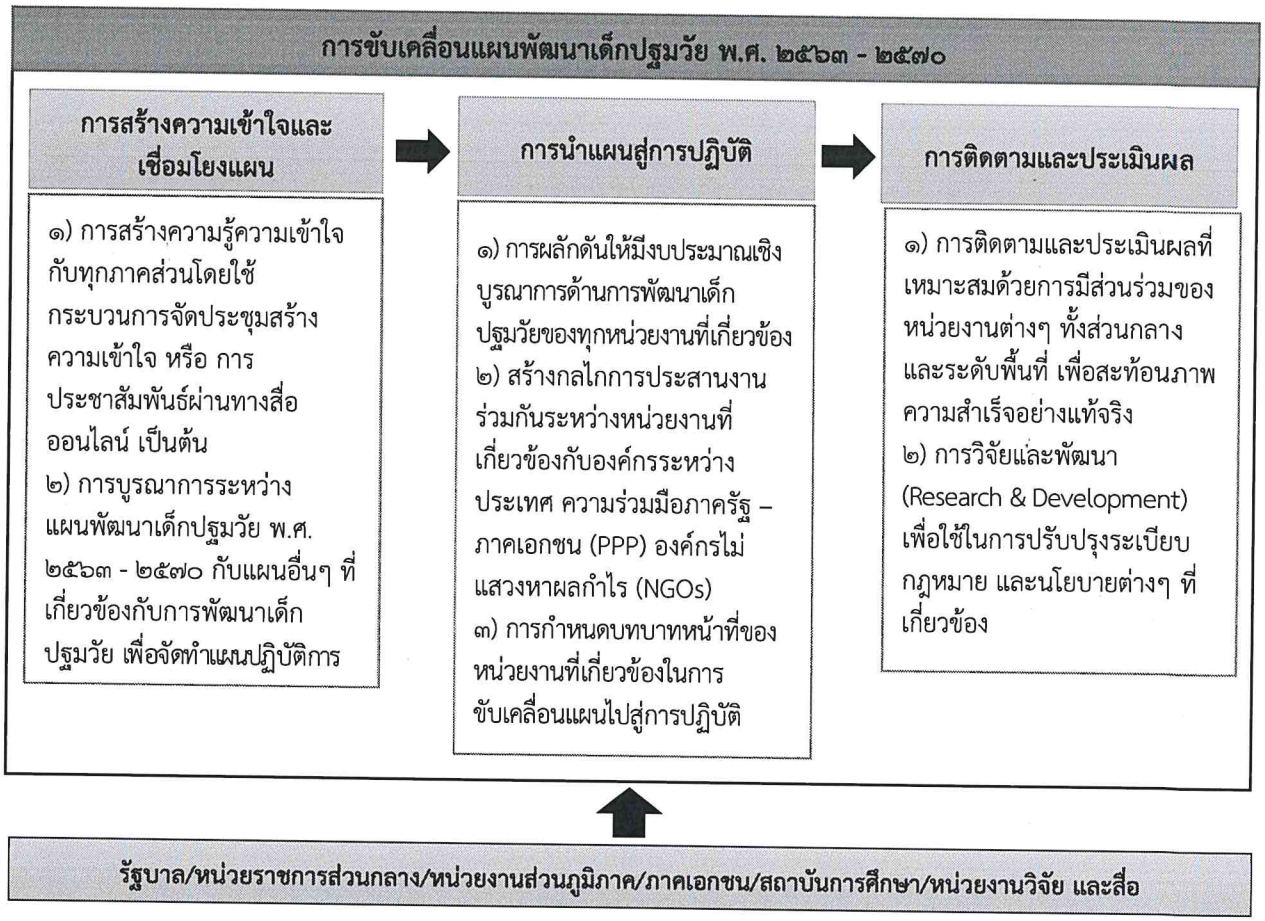
๕. การกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ หน่วยงานระดับนโยบาย (Regulator) หน่วยงานปฏิบัติ (Operator) และหน่วยงานสนับสนุน (Supporter) โดยมีแนวทางดำเนินการของแต่ละภาคส่วน ดังต่อไปนี้

หน่วยงาน	แนวทางดำเนินงาน
๑) หน่วยงานระดับนโยบาย (Regulator)	สนับสนุนให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นวาระแห่งชาติ บรรจุไว้ในนโยบายของรัฐบาลในทุกวาระ
๒) หน่วยงานปฏิบัติ (Operator)	
๒.๑) กระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ/กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์/กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข)	จัดประชุมชี้แจงหน่วยงานร่วมในการดำเนินงานของทุกภาคส่วนทั้งส่วนกลางและภูมิภาค เพื่อสร้างความเข้าใจและประสานความร่วมมือ เปิดโอกาสให้หน่วยงานกำหนดแนวทางร่วมกัน สำหรับใช้เป็นกรอบการจัดทำแผนปฏิบัติการ และการขอตั้งงบประมาณ รวมถึงการติดตามและประเมินผล
๒.๒) สำนักงบประมาณ	จัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ เพื่อให้เกิดการบูรณาการด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นรูปธรรม ลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน
๒.๓) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)	ให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง กำหนดเป็นตัวชี้วัดในการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการระดับกระทรวงและระดับจังหวัด พร้อมทั้งให้มีการติดตามและประเมินผลทุกปี นอกจากนี้ อาจพิจารณาปรับโครงสร้างหน่วยงานภายในให้เหมาะสมกับการขับเคลื่อนการดำเนินงาน
๒.๔) หน่วยงานระดับจังหวัด	ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ จัดทำแผนปฏิบัติการระดับจังหวัด หรืออาจตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนติดตามและประเมินผลระดับจังหวัด ระดับอำเภอ เพื่อรับผิดชอบการดำเนินงาน และมีฐานข้อมูลเชื่อมโยงกับหน่วยงานกลางอย่างเป็นระบบ รวมถึงให้ความร่วมมือในการติดตามและประเมินผล
๒.๕) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จัดทำแผนปฏิบัติการการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๓) หน่วยงานสนับสนุน (Supporter)	
๓.๑) ภาคเอกชน/ภาคประชาสังคม	มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ให้เป็นรูปธรรม ซึ่งแต่ละองค์กรสามารถนำประเด็นที่เกี่ยวข้องไปดำเนินงานเองหรือร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง (Public Private Partnership : PPP) พร้อมทั้งให้มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร (Corporate Social Responsibility: CSR)
๓.๒) สถาบันการศึกษา/หน่วยงานวิจัย	ให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งทางด้านวิชาการและการปฏิบัติจริงในพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนเงินทุนและประสานความร่วมมือเครือข่ายการวิจัย ในการผลิตผลงานวิจัยและสร้างองค์ความรู้ด้านการ

หน่วยงาน	แนวทางดำเนินงาน
	พัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายระดับประเทศ/ระดับพื้นที่ และผลักดันให้เกิดการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์
๓.๓) สื่อสารมวลชน	ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รวมถึงสะท้อนสถานการณ์เด็กปฐมวัยในด้านต่าง ๆ ที่ถูกต้องชัดเจนสู่ประชาชน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖. การติดตามและประเมินผลด้วยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งส่วนกลางและระดับพื้นที่ การกำหนดให้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี รวมทั้งการติดตามและประเมินผลในการนำแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ สู่การปฏิบัติในทุกระดับ ทั้งในช่วงกลางแผนและปลายแผนเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงหรือทบทวนแผนต่อไป

๗. การวิจัยและพัฒนา (Research & Development) เพื่อใช้ในการปรับปรุงระเบียบ กฎหมาย และนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มีมาตรฐานและดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๗). *รายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษด้านสุขภาพ (Millennium Development Goals - MDGs) ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๗.* กรุงเทพมหานคร : บริษัท สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๙). *สถิติการศึกษาประจำปี ๒๕๕๙.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานสถิติแห่งชาติและองค์การยูนิเซฟประเทศไทย (๒๕๕๙). *รายงานฉบับสมบูรณ์การสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙).* กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๘). *สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๕๗-๒๕๕๘.* กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

_____, กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๙). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙.* กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

Garcia J. L., Heckman J. J., Duncan E. L., Prados M. J. (๒๐๑๖). *The Lifecycle Benefits of an Influential Early Childhood Program.* Retrieved June ๑๗, ๒๐๒๐, from https://heckmanequation.org/content/resource/lifecycle-benefits-influential-early-childhood.

ภาคผนวก

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดและการให้บริการแก่เด็กปฐมวัย

เป้าประสงค์

๑. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์และหลังคลอดอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียม

๒. เด็กปฐมวัยได้รับการดูแล พัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านสุขภาวะ การศึกษา และสวัสดิการสังคม เพื่อให้มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย

๓. เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยเพื่อหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาสเพื่อให้สามารถรับบริการด้านต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพ และความพร้อมของระบบ เครื่องมือ บุคลากร เพื่อสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยในการหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส

ตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์

เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการดูแลตั้งแต่อยู่ในครรภ์ - ๖ ขวบ อย่างมีคุณภาพและเหมาะสมตามศักยภาพของเด็กแต่ละคนด้วยความเท่าเทียม

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดและการให้บริการแก่เด็กปฐมวัย	๑. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์และหลังคลอดอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียม	๑. มีชุดอบรมพ่อแม่ระหว่างแม่ตั้งครรภ์ให้ดูแลทารกในครรภ์อย่างรอบด้าน ๒. มีการนำร่องโดยใช้ชุดอบรมพ่อแม่ระหว่างแม่ตั้งครรภ์ให้ดูแลทารกในครรภ์อย่างรอบด้าน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ๓. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์และหลังคลอดอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียม ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๒	๑. พ่อแม่ได้รับการอบรมระหว่างแม่ตั้งครรภ์ให้ดูแลทารกในครรภ์อย่างรอบด้าน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕ ๒. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์และหลังคลอดอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียม ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕	๑. ให้มีการพัฒนาระบบการดูแลและให้ความรู้แก่ทั้งพ่อและแม่ของทารกในครรภ์ อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ๒. ส่งเสริมให้หญิงตั้งครรภ์และหลังคลอดทุกคนได้รับบริการทางสาธารณสุขและสวัสดิการสังคมที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม	**<u>ผู้รับผิดชอบหลัก</u>** สธ., พม., รง. **<u>ผู้รับผิดชอบร่วม</u>** มท., อปท., ยธ., ศธ., วธ., อก., องค์กรเอกชน

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
	๒. เด็กปฐมวัยได้รับการดูแล พัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านสุขภาวะ การศึกษา และสวัสดิการสังคม เพื่อให้มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย	๑. เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน ทั้งทางร่างกาย สมอง จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ ๒. มีบริการด้านสุขภาวะ การศึกษา และสวัสดิการสังคมแก่เด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ ทั่วถึง และเท่าเทียม ๓. อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับก่อนประถมศึกษา ที่ครอบครัวต้องการในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕ ๔. เด็กปฐมวัยที่อยู่ในครัวเรือนยากจนได้รับสวัสดิการสังคม ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐	๑. เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน ทั้งทางร่างกาย สมอง จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐ ๒. มีระบบการบริการด้านสุขภาวะ การศึกษา และสวัสดิการสังคมแก่เด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ ทั่วถึง และเท่าเทียม ๓. อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับก่อนประถมศึกษา ที่ครอบครัวต้องการในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ร้อยละ ๑๐๐ ๔. เด็กปฐมวัยที่อยู่ในครัวเรือนยากจนทุกคนได้รับสวัสดิการสังคม	๑. สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ภาคประชาชน และสถาบันครอบครัว ในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา ๒. พัฒนาระบบการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อให้ได้รับบริการด้านสุขภาวะ การศึกษา และสวัสดิการสังคม ที่มีประสิทธิภาพ	**ผู้รับผิดชอบหลัก** สธ., ศธ., พม., มท., อปท. **ผู้รับผิดชอบร่วม** รง., องค์กรเอกชน
	๓. เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยเพื่อหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาสเพื่อให้สามารถรับบริการด้านต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพ และความพร้อมของระบบ	๑. มีแผนงานในการออกแบบระบบการสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยในการหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส ๒. มีผลการสำรวจเครื่องมือ บุคลากรเพื่อสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยในการหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาสที่ใช้อยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	๑. เด็กปฐมวัยได้รับการสำรวจ และคัดกรองเพื่อหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๙ ๒. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการคัดกรองว่าอาจมีภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส ได้รับการส่งต่อเพื่อวินิจฉัย ดูแล พัฒนา ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ๓. เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาสได้รับบริการด้าน	๑. จัดให้มีระบบการสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยเพื่อหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส และระบบส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ ๒. พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความสามารถในการคัดกรองและวินิจฉัยเพื่อหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส ๓. สร้างความพร้อมเรื่องเครื่องมือสำหรับสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยใน	**ผู้รับผิดชอบหลัก** สธ., ศธ., พม., มท., อปท. อว. **ผู้รับผิดชอบร่วม** กสศ., องค์กรเอกชน

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
	เครื่องมือ บุคลากร เพื่อสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยในการหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส	๓. มีแผนการพัฒนาเครื่องมือของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนว่าหน่วยงานใดต้องพัฒนาเครื่องมือใดเพิ่มเติม ๔. มีการวิเคราะห์ คัดเลือกและสังเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ คัดกรองภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาสที่ใช้อยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ๕. มีการพัฒนาและทดลองการใช้ระบบ และปรับปรุงแก้ไข เพื่อสำรวจคัดกรองและวินิจฉัยในการหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส ๖. มีศูนย์นำร่องคัดกรองเด็กที่มีภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส จำนวน ๖ ศูนย์ ใน ๕ ภูมิภาค	ต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕	การหาภาวะความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาสอย่างรอบด้าน ๔. พัฒนาระบบในการเฝ้าระวังช่วยเหลือ ฟื้นฟูและส่งต่อเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อรับบริการด้านสาธารณสุขและการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ๕. ทุกกระทรวงดำเนินงานร่วมกันในการสำรวจ คัดกรองเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส	

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

เป้าประสงค์

๑. พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวมีทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills)

๒. พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวมีการดูแล พัฒนา และคุ้มครองสิทธิเด็ก

๓. หญิงวัยเจริญพันธุ์และครอบครัวได้รับความรู้และการเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์

ตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์

พ่อแม่ ผู้ปกครอง ทุกครอบครัวมีความรู้ ความพร้อม และทักษะในการเลี้ยงดูเด็ก และปกป้องสิทธิทุกด้านของเด็กอย่างถูกต้องเพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	๑. พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวมีทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills)	๑. มีชุดอบรม/สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว ๒. มีโครงการนำร่องในการอบรมพ่อแม่ในการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน ร้อยละ ๒๐ เพื่อนำสู่การขยายผลอย่างทั่วถึงในขั้นต่อไป ๓. หน่วยบริการที่มีการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้มีทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐	๑. มีการปรับปรุงและพัฒนาชุดอบรม/สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว ๒. หน่วยบริการทุกแห่งที่มีการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้านแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว ๓. พ่อแม่ ผู้ปกครองและครอบครัวที่ได้รับการพัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐	๑. สร้างชุดอบรม/สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว ๒. ระดมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการสนับสนุนการจัดทำหลักสูตร/สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว ๓. พัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว ๔. พัฒนาทักษะความเป็นพ่อแม่ (parenting skills) ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ/ด้อยโอกาส	**<u>ผู้รับผิดชอบหลัก</u>** สธ., ศธ., พม., มท., อปท. **<u>ผู้รับผิดชอบร่วม</u>** องค์กรเอกชน

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
				ในการดูแลเด็กปฐมวัยให้มีการพัฒนาอย่างรอบด้าน เต็มตามศักยภาพ โดยมีการสนับสนุนงบประมาณ/ทรัพยากรอย่างเหมาะสม	
	๒. พ่อแม่ ผู้ปกครองและครอบครัวมีการดูแล พัฒนา และคุ้มครองสิทธิเด็ก	หน่วยบริการมีการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมในการดูแล พัฒนา และคุ้มครองสิทธิเด็กแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐	๑. หน่วยบริการมีการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมในการดูแล พัฒนา และคุ้มครองสิทธิเด็กแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐ ๒. พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวมีความพร้อมและมีการนำความรู้มาใช้ในการดูแล พัฒนา และคุ้มครองสิทธิเด็ก ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐	๑. มีกลไกสนับสนุนการดำเนินงานของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวในการดูแล ปกป้องสิทธิและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้านและมีประสิทธิภาพ ๒. จัดหรือสนับสนุนให้มีบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กทารกวัยเตาะแตะในชุมชน/สถานประกอบการ สำหรับช่วงกลางวันที่พ่อแม่ ผู้ปกครองทำงาน และสนับสนุนความร่วมมือกับภาคเอกชน/ภาคประชาชนในการจัดบริการรับเลี้ยง พัฒนาและอบรมเลี้ยงดูเด็กในสถานที่ทำงานอย่างเหมาะสม ๓. มีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนสื่อมวลชนหรือองค์กรเอกชนที่ช่วยพัฒนาเด็กหรือสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว ปกป้องและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน	**ผู้รับผิดชอบหลัก** พม., สธ., ศธ. **ผู้รับผิดชอบร่วม** มท., อปท., รง., กสศ., องค์กรเอกชน, กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
	๓. หญิงวัยเจริญพันธุ์และครอบครัวได้รับความรู้และการเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์	๑. มีชุดอบรม/สื่อการเรียนรู้เพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ของหญิงวัยเจริญพันธุ์และครอบครัว ๒. หน่วยบริการมีการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ของหญิงวัยเจริญพันธุ์และครอบครัว ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐	๑. มีการปรับปรุงและพัฒนาชุดอบรม/สื่อการเรียนรู้เพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ของหญิงวัยเจริญพันธุ์และครอบครัว ๒. หน่วยบริการทุกแห่งมีการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ของหญิงวัยเจริญพันธุ์และครอบครัว ๓. หญิงวัยเจริญพันธุ์และครอบครัวได้รับความรู้และเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐	๑. สร้างและพัฒนาชุดอบรม/สื่อการเรียนรู้เพื่อให้ความรู้และเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ของหญิงวัยเจริญพันธุ์ และเยาวชนวัยเจริญพันธุ์ ๒. ส่งเสริมและสนับสนุนให้หญิงวัยเจริญพันธุ์มีความรู้ความเข้าใจและได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ ๓. พัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือกับครอบครัวที่อยู่ในภาวะฉุกเฉิน ๔. ขับเคลื่อนพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙	**ผู้รับผิดชอบหลัก** ศธ., อว., สธ. **ผู้รับผิดชอบร่วม** พม., มท., อปท., รง.

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เป้าประสงค์

๑. ระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้รับการปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

๒. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

๓. บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนาศักยภาพและสนับสนุนให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์

มีการพัฒนาระบบการดูแลเด็กแบบองค์รวมเพื่อให้สถานพัฒนาทุกแห่งนำไปใช้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย	๑. ระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้รับการปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ	๑. มีแผนการพัฒนาระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๒. มีการพัฒนาระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากการบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ	มีการนำระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากการบูรณาการไปใช้อย่างทั่วถึง	๑. มีการบูรณาการระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับบริการด้านสาธารณสุขและการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ๒. สนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัย ๓. จัดให้มีระบบการส่งเสริมพัฒนาการและระบบส่งต่อที่เหมาะสมตั้งแต่ก่อนระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาอย่างต่อเนื่อง	**ผู้รับผิดชอบหลัก** สธ., พม., มท., อปท., ศธ., สปสช., สสส. **ผู้รับผิดชอบร่วม** ภาคเอกชน
	๒. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ	๑. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งมีการใช้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ๒. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็ก	สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งมีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติไม่ต่ำกว่าระดับพอใช้ (ระดับ C) ทั้งนี้ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ร้อยละ ๖๐ จากทั้งหมดต้องมีคุณภาพตาม	๑. ส่งเสริม และสนับสนุน ทรัพยากรให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งอย่างเพียงพอ ๒. มีการบูรณาการการดูแล กำกับติดตามการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของ	**ผู้รับผิดชอบหลัก** ศธ., พม., มท., อปท., สธ.

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
		ปฐมวัยแห่งชาติ ไม่ต่ำกว่าระดับพอใช้ (ระดับ C) ร้อยละ ๗๕	มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ไม่ต่ำกว่าระดับดี (ระดับ B)	สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๓. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการดูแลเด็กปฐมวัย	**<u>ผู้รับผิดชอบร่วม</u>** ทุกหน่วยงานที่มีสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในสังกัด
	๓. บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนาศักยภาพและสนับสนุนให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๑. มีหลักสูตร/สื่อสำหรับการพัฒนาบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีมาตรฐานเดียวกันในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๒. มีระบบพัฒนาสมรรถนะบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย ๓. บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัยทุกคน ได้รับการพัฒนาสมรรถนะ ๔. มีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย	๑. บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย ทุกคนได้รับการพัฒนาสมรรถนะเพิ่มมากขึ้น ๒. มีแนวทางเพื่อยกระดับสมรรถนะของบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง ๓. มีระบบเครือข่ายการให้คำปรึกษาแนะนำ (coaching) และระบบพี่เลี้ยง (mentoring) ให้แก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย	๑. สร้างระบบพัฒนาสมรรถนะบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย ๒. จัดอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย ๓. มีการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นรูปธรรม ๔. สร้างระบบให้คำปรึกษาแนะนำ (coaching) และระบบพี่เลี้ยง (mentoring) ให้แก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนาเด็กปฐมวัย ๕. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณ	**<u>ผู้รับผิดชอบหลัก</u>** ศธ., พม., มท., อปท., อว., สธ. สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) **<u>ผู้รับผิดชอบร่วม</u>** กสศ., องค์กรเอกชน

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
				ของความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยตามหลักการและปรัชญาของการพัฒนาเด็กปฐมวัย ๖. ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพตามมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ สาขาวิชาชีพบริการสุขภาพอาชีพผู้ดูและเด็ก	

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาระบบและกลไกการบูรณาการสารสนเทศเด็กปฐมวัย และการนำไปใช้ประโยชน์

เป้าประสงค์

๑. การพัฒนาและบูรณาการระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยเพื่อการวางแผน การบริหารจัดการ การดำเนินการ การติดตามประเมินผลให้มีความถูกต้อง ครอบคลุม และเป็นปัจจุบัน โดยเชื่อมโยงข้อมูลตั้งแต่แรกเกิด

๒. การนำระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศที่พัฒนาแล้วไปใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์

มีการบูรณาการ การพัฒนาและวางระบบการใช้ฐานข้อมูลและสารสนเทศที่พัฒนาแล้วไปใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพและมีระบบปกป้องเพื่อมิให้เป็นการละเมิดสิทธิหรือเป็นผลร้ายต่อเด็กและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาระบบและกลไกการบูรณาการสารสนเทศเด็กปฐมวัย และการนำไปใช้ประโยชน์	๑. การพัฒนาและบูรณาการระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยเพื่อการวางแผน การบริหารจัดการ การดำเนินการ การติดตามประเมินผลให้มีความถูกต้อง ครอบคลุม และเป็นปัจจุบัน โดยเชื่อมโยงข้อมูลตั้งแต่แรกเกิด	๑. มีระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยที่เชื่อมโยงกับเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก เพื่อสนับสนุนการบูรณาการข้อมูลให้มีความถูกต้อง ครอบคลุม และเป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง ๒. มีการใช้ระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยที่เชื่อมโยงกับเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก เพื่อสนับสนุนการบูรณาการข้อมูลให้มีความถูกต้อง ครอบคลุม และเป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง	๑. มีการนำฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ ๒. มีการนำฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยไปใช้ในการติดตาม และประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนาเด็กปฐมวัย และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงและวางแผนต่อไป	๑. วิเคราะห์ และออกแบบโครงสร้างฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยที่สำคัญ ซึ่งมาจากการบูรณาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน โดยคำนึงถึงการบูรณาการและส่งต่อข้อมูลของเด็กในช่วงรอยต่อการพัฒนาช่วงต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลเด็กตกหล่นหรือเด็กที่อยู่ในระบบทางเลือกอื่น ๆ ๒. กำหนดแนวทางในการบูรณาการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยและการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	**<u>ผู้รับผิดชอบหลัก</u>** ดศ., สธ., ศธ., พม., มท., อปท. **<u>ผู้รับผิดชอบร่วม</u>** องค์กรเอกชน, ตชด., กห., อก., อว, รง., ยธ., กสศ.

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
				๓. สนับสนุนงบประมาณในการบูรณาการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัย ๔. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศเด็กปฐมวัยไปใช้ในการวางแผน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ	
	๒. การนำระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศที่พัฒนาแล้วไปใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ	๑. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านเด็กปฐมวัย มีการนำเข้าข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในการใช้ข้อมูลร่วมกัน ๒. หน่วยงานมีการใช้ข้อมูลเด็กปฐมวัยบนฐานเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐	๑. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงและนำระบบฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์ ๒. หน่วยงานทุกแห่งมีการใช้ข้อมูลเด็กปฐมวัยบนฐานเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก	สนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงและนำระบบฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์	**ผู้รับผิดชอบหลัก** ดศ., สธ., ศธ., พม., มท., อปท., กสศ. **ผู้รับผิดชอบร่วม** องค์กรเอกชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การจัดทำและปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยและการดำเนินการตามกฎหมาย

เป้าประสงค์

๑. ให้มีกฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับประโยชน์ตามสิทธิขั้นพื้นฐาน และได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด

๒. ระบบและกลไกในการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการทางกฎหมายที่เอื้อให้หน่วยงานและองค์กรเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน

ตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์

มีกฎหมาย กฎระเบียบ และมีระบบและกลไกในการรับเรื่องร้องเรียน ไกล่เกลี่ย และดำเนินการทางคดีเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับประโยชน์ตามสิทธิขั้นพื้นฐาน และได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การจัดทำและปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยและการดำเนินการตามกฎหมาย	๑. ให้มีกฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับประโยชน์ตามสิทธิขั้นพื้นฐาน และได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด	๑. มีกฎหมาย กฎระเบียบ ที่มาจากการรวบรวม จัดทำ ปรับปรุงแก้ไข กฎหมาย กฎระเบียบของหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องซึ่งเอื้อต่อการคุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัยทุกกลุ่ม ๒. มีการนำเสนอสาระบัญญัติทางกฎหมายที่เอื้อ/สนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งสถาบันครอบครัว สถานดูแลเด็ก และหน่วยงานเอกชนที่จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัย เช่น กฎหมายภาษี และกฎหมายอื่น ๆ ที่สำคัญจำเป็น	๑. มีการประเมิน ทบทวน และปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่ครอบคลุมสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กปฐมวัย ๒. มีกฎหมาย กฎระเบียบที่สนับสนุนให้สถาบันครอบครัว หน่วยงานของรัฐและเอกชน ส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น มาตรการทางภาษี	๑. รวบรวม จัดทำ ปรับปรุงแก้ไข กฎหมาย กฎระเบียบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อน และให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ และมาตรฐานสากล ๒. ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดทำและปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับประโยชน์ตามสิทธิของเด็กปฐมวัยทางด้านสุขภาวะ และการศึกษา ๓. ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ควรเอื้อต่อการเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะ	**<u>ผู้รับผิดชอบหลัก</u>** สธ., ศธ., พม., มท., อปท. **<u>ผู้รับผิดชอบร่วม</u>** รง., อก., กฤษฎีกา

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
				การขยายสิทธิการลา การส่งเสริมให้มีระบบการทำงานที่ยืดหยุ่น การทำงานจากที่บ้าน (work from home)	
	๒. ระบบและกลไกในการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการทางกฎหมายที่เอื้อให้หน่วยงานและองค์กรเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน	๑. มีระบบและกลไกในการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็กปฐมวัยตามกฎหมาย ๒. มีระบบและกลไกในการรับเรื่องร้องเรียน ไกล่เกลี่ย และดำเนินการทางคดีเพื่อพิทักษ์สิทธิ์ของเด็กปฐมวัย ๓. มีการเตรียมบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อรองรับการดำเนินงานทางด้านกฎหมาย	๑. มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบและกลไกในการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็กปฐมวัยตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ๒. มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบและกลไกในการรับเรื่องร้องเรียน ไกล่เกลี่ย และดำเนินการทางคดีเพื่อพิทักษ์สิทธิ์ของเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ ๓. มีระบบในการผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อรองรับการดำเนินงานทางด้านกฎหมาย	๑. จัดทำระบบและกลไกในการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็กปฐมวัยตามกฎหมาย ๒. ผลักดันให้มีหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียน ไกล่เกลี่ย และดำเนินการทางคดีเพื่อพิทักษ์สิทธิ์ของเด็กปฐมวัย ๓. ผลักดันให้มีคณะกรรมการไกล่เกลี่ย ประกอบด้วย ๓ ฝ่าย ได้แก่ คู่กรณี กรรมการ และคนกลาง ๔. จัดทำแผนการผลิต พัฒนา และกำหนดอัตรากำลังของบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อรองรับการดำเนินงานทางด้านกฎหมาย ๕. สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนทั่วไปถึงหน้าที่ในการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็กปฐมวัยตามกฎหมาย	**<u>ผู้รับผิดชอบหลัก</u>** ยธ., สธ., พม., ศธ., มท., อปท., กพ. **<u>ผู้รับผิดชอบร่วม</u>** อว. องค์กรเอกชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การวิจัยพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้

เป้าประสงค์

๑. การพัฒนาองค์ความรู้ การวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

๒. ระบบการจัดการความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนางานและสมรรถนะของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

๓. การเผยแพร่องค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมผ่านเครือข่ายสื่อสาธารณะ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์

มีการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการดูแลและส่งเสริมศักยภาพของเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้านและอย่างทั่วถึง จากการนำเอาความรู้และผลวิจัยนำไปสู่การปฏิบัติจริง

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การวิจัยพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้	๑. การพัฒนาองค์ความรู้ การวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง	๑. มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์งานวิจัยเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่สามารถนำไปสู่การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หรือนำผลไปประยุกต์ใช้ได้ทันที ๒. มีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญองค์ความรู้ที่จำเป็นเพื่อสื่อสารสู่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กและผู้ที่เกี่ยวข้องผ่านสื่อสาธารณะ ๓. ประสานงานกับสถาบันที่พัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น ด้านพัฒนาการทางสมอง จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยา	๑. มีนวัตกรรมเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ ๒. มีการต่อยอดองค์ความรู้ผลการวิจัยและนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีการนำไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ๓. มีการบูรณาการองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำเป็นคลังความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ	๑. วิเคราะห์ สังเคราะห์งานวิจัย จากงานวิจัยที่มีคุณค่าและสอดคล้องกับการทำงานของทุกยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ ๒. วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดลำดับความสำคัญองค์ความรู้ที่จำเป็นเพื่อสื่อสารสู่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กและผู้ที่เกี่ยวข้องผ่านสื่อสาธารณะ ๓. ส่งเสริมให้มีการสร้างและต่อยอดองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ	**<u>ผู้รับผิดชอบหลัก</u>** อว., ศธ., พม., มท., อปท., สธ. **<u>ผู้รับผิดชอบร่วม</u>** สสส., กสศ., องค์กรเอกชน, กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
		เด็กพิเศษ กุมารแพทย์ ฯลฯ เพื่อนำผลไปสู่การปฏิบัติ ๔. มีการนำองค์ความรู้ ผลการวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีการนำไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ ๕. ผลสรุปเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาองค์ความรู้จากการประสานงานกับสถาบันที่พัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น ด้านพัฒนาการทางสมอง จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาเด็กพิเศษ กุมารแพทย์ ฯลฯ	๔. บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยนำองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยไปใช้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง	๔. ให้การสนับสนุนองค์กรที่พัฒนาองค์ความรู้ การวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเร่งด่วน ๕. สร้างมาตรการสนับสนุนองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ๖. มีการพัฒนาระบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของภาครัฐและเอกชน ทั้งภายในและต่างประเทศ ๗. สร้างกลไกการบูรณาการองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำเป็นคลังความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ ๘. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยนำองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยไปใช้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย	

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
	๒. ระบบการจัดการความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนางานและสมรรถนะของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง	๑. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีการเรียนรู้และพัฒนากับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีวิธีปฏิบัติดีเด่น (Best Practices) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ๒. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC / Community of Practices : COP) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐	๑. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีการเรียนรู้และพัฒนากับ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีวิธีปฏิบัติดีเด่น (Best Practices) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ๒. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งมีชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC / Community of Practices : COP)	๑. พัฒนาระบบการจัดการความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในมิติต่าง ๆ ๒. สนับสนุนให้เกิดประชาคมการเรียนรู้ของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยในทุกพื้นที่ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และพัฒนาสมรรถนะในการทำงานอย่างต่อเนื่อง ๓. ส่งเสริมให้มีการค้นหาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีวิธีปฏิบัติดีเด่น (Best Practices) เพื่อสร้างสรรค์พัฒนางานในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสาธารณสุข การศึกษา สังคม ๔. ส่งเสริมให้มีการเทียบเคียง (Benchmarking) กับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอื่นที่มีวิธีปฏิบัติดีเด่น (Best Practices) เพื่อให้เกิดการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง ๕. สร้างประชาคมการเรียนรู้ในระดับพื้นที่และระดับชาติทั้งในรูปแบบออนไลน์ และการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	**ผู้รับผิดชอบหลัก** อว., ศธ., พม., มท., อปท., สธ. **ผู้รับผิดชอบร่วม** สสส., กสศ., องค์กรเอกชน, กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
	๓. การเผยแพร่องค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมผ่านเครือข่ายสื่อสาธารณะและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการพัฒนาเด็กปฐมวัย	มีการเผยแพร่องค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยสู่สื่อสาธารณะอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง	มีผลการเข้าถึงและนำองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยไปใช้ประโยชน์	๑. สร้างระบบการเผยแพร่ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างภาคี ทั้งภาครัฐและเอกชน ๒. ผลักดันให้สื่อสารมวลชนเข้ามามีบทบาทเชิงรุกในการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านเด็กปฐมวัยสู่สาธารณชนในหลากหลายรูปแบบ ๓. มีมาตรการส่งเสริมให้มีการเผยแพร่องค์ความรู้สู่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องในทุกช่องทาง	**<u>ผู้รับผิดชอบหลัก</u>** อว., ศธ., พม., มท., อปท., สธ., กรมประชาสัมพันธ์ **<u>ผู้รับผิดชอบร่วม</u>** สสส., กสศ., องค์กรเอกชน, กองทุนสื่อเพื่อความปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การบริหารจัดการ การสร้างกลไกการประสานการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล

เป้าประสงค์

๑. การบูรณาการการบริหารจัดการการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ระบบการประสานงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกระดับ

๓. การติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔. แผนงบประมาณ และแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์

มีการบูรณาการระบบการบริหารจัดการ และการประเมินติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีเอกภาพไปในทิศทางเดียวกัน

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การบริหารจัดการ การสร้างกลไกการประสานการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล	๑. การบูรณาการการบริหารจัดการการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ	มีระบบบริหารจัดการการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ	มีการบูรณาการระบบบริหารจัดการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ	พัฒนาระบบการบริหารจัดการการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ	**<u>ผู้รับผิดชอบหลัก</u>** สธ., ศธ., พม., มท., อปท. **<u>ผู้รับผิดชอบร่วม</u>** องค์กรเอกชน

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด		มาตรการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐		
	๒. ระบบการประสานงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกระดับ	มีระบบการประสานงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีความเชื่อมโยงในทุกระดับ และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	มีการบูรณาการระบบการประสานงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกระดับ	๑. สร้างกลไกการประสานงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ๒. ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายในระดับจังหวัดและระดับอำเภอเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย	**ผู้รับผิดชอบหลัก** สธ., ศธ., พม., มท., อปท. **ผู้รับผิดชอบร่วม** องค์กรเอกชน
	๓. การติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	มีระบบติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย	๑. กำหนดแนวทางการติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ๒. สร้างระบบติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	**ผู้รับผิดชอบหลัก** สธ., ศธ., พม., มท., อปท. **ผู้รับผิดชอบร่วม** องค์กรเอกชน
	๔. แผนงบประมาณและแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย	๑. มีแผนงบประมาณ และแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ๒. มีการติดตามและประเมินแผนงบประมาณ และแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย	มีแผนงบประมาณ และแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงการติดตามและประเมินอย่างเป็นระบบและครบวงจร	๑. กำหนดแนวทางการจัดสรรและแสวงหาทรัพยากรเพื่อส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ชัดเจน ๒. สร้างกลไกการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย	**ผู้รับผิดชอบหลัก** สธ., ศธ., พม., มท., อปท. สงป. กทม. **ผู้รับผิดชอบร่วม** องค์กรเอกชน